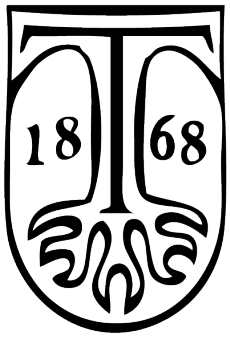

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

COPII din FLORI

ROMAN

EUGENIA N. PETREANU

BIBL.UNIV.CLUJ
0252-2. I. 1933
EXEMPLAR LEGAL

1 9 3 2
= = = BUCUREŞTI = = =

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

259850

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

OMAGIU
D-lui VICTOR EFTIMIU

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

I.

Se revărsase un glob, sub dungi viorii de plin soare în apus. Pe la colţurile străzilor, o ceată nesfârşită de golănaşi, cu cămăşuţele peticite, cu rochiţele fără năsturaşi, în păr încâlcit din căldura soarelui de peste zi, se jucau în acel apus dumnezeesc.

Umplând străzile mărginaşe pline de pulbere, de zmee cu cozile atârnate pe tinichelele zdrenţuite şi peticite ca şi cele cămăşuţe, arătau sărăcia desfârşită a unei margine de foburg. Mame obosite, la mici vetrişoare de cărbuni, pregăteau săraca cină a oamenilor mărginaşi.

...Mărginaşii nenorocirei! Stăpâni ai mizeriei omeneşti măcinate fără înverşunare, al bolilor izvorîte din nepăsarea poate a celor semeţe palate, ce-şi răspândeau toată mizeria, în a semăna tot ce a lor minţi numai puteau cuprinde. Acelor minţi izvorătoare din belşugul traiului bun, cari neîncetat căutau o chee, de a-şi pătrunde în desfrâul vieţii, din plinul belşug.

— Aci, în foburgul izvorît din tot ce iadul omenesc a putut revărsà, creşteau în uimire, acele plăpânde vietăţi, departe de ceeace se putea concepe mai târziu. La colţuri mai nepătrunse, ţâşneau în foc de pară ochi negri, plini de flăcări aducătoare de miasme, pentru o pătură plecată

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

la vânătoare, în aceste nepătrunse raze de sclipiri. Printr'o bizară întorsătură a naturei, în praf, în băltoace, în vetre sărace, creşteau acele mlădioase corpuri de un şerpuit ondulator, de un cuprins nestrăbătut, a tot ce natura a putut revărsà în plina-i sălbătăcie.

De aci, dintre aceşti peticiţi, se umpleau mai târziu, nesfârşitele lupanare, de unde mai târziu se purificau poate, în veşnicile staţiuni climatericc.

Erà o zi de serbare naţională. Drapele înşiruite dealungul străzilor, arătau o sosire triumfală a unui mare personaj dintr'o ambasadă străină. Pompele primăriei stropeau cu sârg, străzile mărginaşe ale acestor nenorociţi, ca o ploae binefăcătoare, după o îndelungată secetă. Cei dezmoşteniţi ai băilor se aciuiau pe lângă pompe, lăsând să cadă asupra corpurilor înfierbântate de căldura de peste zi, acel binefăcător duş nesfârşit, ca spălând corpurile lor, să lase apoi adăpatul pulberei. Intr'un nesfârşit vacarm se făcea acea bae a copiilor naturei, în zdrenţe îmbrăcaţi, făcând odată în decursul verii, acea bae milostivă.

Ei nu mai cunoşteau baia, decât în acest fel: ploaea — ori a cerului, ori a mosafirilor rari, ce soseau în foburg. — Apa! apa! Şi aceasta erà tot un monopol al bogaţilor, cari îşi scăldau corpurile în lapte, şampanie şi apă de multe ori şi nesfârşite ori, în orgiile lor.

Aceşti nenorociţi din margini necanalizate, cunoşteau doară duşul ploaei revărsate din cer, ori din pompele rare, ori nesfârşitele gropi de miasme, unde la un loc cu porcii, raţele, gâştele şi mii de broaşte, în concertul lor, revărsau stropul pe corp obosit.

Asta-i mizeria foburgului mărginaş? Nu. Acolo, deo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sebiri de castă nu există. O bae comunală îngădue în multe locuri, acele sfinţite băi ale timpurilor de mult apuse. Aci, în foburgul mare, aci, mizeria plină sălăşluia în plină voe, din urdorile semeţelor palate.

Cei căutători de tablouri interesante, îşi plimbau uneori ochii, pe mizeria descrisă de suflete rănite ai marilor artişti, cari în cerşire, expuneau nesfârşite tablouri de mizerii omeneşti. Acelor suflete de neîntrecută milă, li se aduceau însă un omagiu nu sufletelor ce-au inspirat milă, ci un simplu omagiu răsplătit regal în cele mai multe cazuri, pentru originalitate! O bae sub o pompă comunală! O hoardă în scăldare! O timpuri apuse! unde este inspiraţia voastră divină? Cerşeaţi mila şi acea milă se revărsà în ascuţişul sufletelor voastre, azvârlindu-se pomană, vouă! Şi azi vi se plăteşte un duel, în arta voastră.

Azi, azvârliţi în centre, nesfârşite corpuri goale, goale, goale, ca un strigăt a inspiraţiei divine de altădată, arătând şi astăzi sub aceeaş formă de milă. Admiraţi! e creaţia divină, e floarea sădită de zeul puternic, e floarea florilor pământeşti, o sorbiţi în pânze, dar salvaţi grădina acolo, unde ea în sălbătăcia ei, va da florile divine. O! înţelegeţi că vi s'a dat în tot timpul mila şi nu corpul de şarpe, vouă. Inţelegeţi că însuşi îngerii cerului îi scaldă, strigând către voi semeţii, că nu veţi mai avea ce stăpâni. E strigăt de durere, din vremi apuse.

— Se lăsase noaptea. O noapte din feericul cer al mezei şi'n sunete de fanfare se reîntorceau trupe dela iluminaţia unei nopţi de paradă.

In trupuri obosite, cu cele căşti strălucitoare, cu greaua răsfrângere de raze, obosind minte şi corp, târau în acel

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

miez de creer obosit, covârşitorul apostolat de oaste. Un om şi o paradă, ameţind lume, azvârlind puhoae în caldă-râmuri nesfârşite de zăpuşeală, stâlcind copii, popor, gloate, pentru cinstirea unui om, care întorcându-se în a lui ţară, va descrie cu înfiorare o faimoasă primire pentru o putere mare, mare, atât de mare, că în acea mică ţară, a găsit un debuşeu de pradă.

Se stinsese luminiţele oarbe de mici lămpi, în marginea foburgului. Din înfundătura unei curţi, o pereche de tineri se pregăteau de promenadă.

— Pe unde o luăm? întrebă nedumerita soţie ce nu număra decât cei 16 ani de copil. El sobru, privind în apus, îi indică calea cu vârful bastonului.

— Aş merge numai spre apus... aş merge acolo, unde a apus nădejdea şi unde reînvie o altă nădejde! Dar eşti atât de tânără, că pentru tine mă întreb cu înfiorare, e dreptul apusului, sau a revărsatului de zori!... Te-am zmuls, te-am zmuls din pânză să te aşez între icoane, dar spune-mi tu Ana, unde e cinstirea icoanelor de astăzi? Alegeţi tu locul, că mintea-mi obosită, e atât de răzvrătită, că aş vrea un fund de iad, un fund de raiu... dar nu un fund de lume!

Un fund de iad pentru mine, un fund de raiu pentru tine... dar nici tu, nici eu, nu ştim un drum. Vom merge în lume şi calea lumii ne va duce acolo, unde gloatele se duc.

Ne va duce pe drumul milenar al cohortelor, căci acolo va fi poate vreo sfinţire odată.

Ea îl privi cu duioşie şi lipindu-se de braţul lui cu înfiorare, îi spuse doar atât: e drumul tău, dar nu al meu, e

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

drumul meu şi nu-i al tău. E drumul nostru şi drumul tuturor. E un drum hărăzit de sus!

Se născuse din părinţi, atât îi spusese femeea, ce o crescuse în braţe străine, adormind-o în scutic de lână, în şoapte de mamă bună. Atât îşi aducea aminte „fetiţa mea nu-i a mea, fetiţa lui şi nu-i a lui, fetiţa mea a nimănui"! Vag, atât de vag, încât părea o visare din altă lume, îşi aducea aminte de o seară de toamnă, cu un pachet de mici nimicuri înfăşurate în nenumărate culori, de păpuşi, bomboane, cutii, cutioare şi un înger în negru, în nesfârşite voaluri, o sărută pentru totdeauna. N'a mai revăzut-o. Erà îngerul toamnei pentru ea. Tată nu văzuse. Erà floarea cui? Săditä unde, arătau micimea mânuţelor ei, nedeprinse de a strânge nimic mai mult, decât un braţ de apărare a unui vrednic bărbat, ce o purtà cu acea îngrijorare, că poartă un copil al nimănui, un copil a cărui naştere obscură, societatea lui nu o admitea. Erà vajnic în splendoarea de a purtà acel vas de Saxa şi de-a o ferì de urdorile şi iasmele societăţii lui. Dar atât putea face el, căruia o societate prin naştere, nu i-o putea admite decât amantă.

In plină cunoştinţă a gândului său, că în faţa puternicului Creeator îşi face datoria, se cununase într'o depărtată mânăstire, pe un pisc de munte, în faţa a câţiva săteni, plutaşi stăpâni de codri, al căror notar îi înregistrase fără nici o teamă o cununie, cu convingerea că Domnul e sus şi stăpânirea lui, e stăpânirea noastră.

In faţa Tatălui Creeator, era soţul; în faţa societăţii, îi erà indiferent cum îl clasau, dar în marginea de foburg erà bine făcătorul, atunci când sosea la el acasă. Erà el cel cuprins în avutul unui tată bătrân, dar care pentru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nimic n'ar fi consimţit o bastardă în casa lui. Erà a unui neam de sânge albastru, care învechit în credinţa de a păstrà o moştenire neatinsă a sângelui, nu-l aprobă până la moarte. El supus societăţii, îşi proteja soţia departe, nebănuit de nimeni. In rarele întâlniri pe care el le ocolea, toţi îl tachinau de alegerea a unei atât de speriecioase căprioare. Nu-l întrebau, căci în retragerea lui dela orice petrecere mondenă, le lăsase o mică bănuială, aceea de a-şi păzì amanta de toţi. Atât erà tot, pentru o cohortă şi nu o hoardă obişnuită. Erau băeţi cu simţ, în al căror sânge mai păstrau şi ei un rest dintr'o viaţă sfinţită odată, în castele de sus. Printr'un hazard nu avea decât prieteni din cohorte stăpânitoare de talente vădite, dar cari a se putea menţine în buna rânduială a minţii, se botezase ei singuri în cohortă. Ce voia acea mână de mână de bărbaţi tineri, în visarea lor? Ridicarea sângelui albastru, la cel desfârşit azur al cerului de unde se coborîse poate o primă a lor rasă. Vroiau ridicarea purpurii a mantiei de altă dată, prin înţelepciune, în împărţiri de dreptate, în filozofia lor. Cohortă pentru înfrângerea celor ce au uitat că o menire de stăpânire li s'a dăruit odată şi pe care ei au bârfit-o în suflete păgâne, pradă poftelor corpurilor lor, omorînd corp şi suflet, dând acele generaţii de degeneraţi şi salvându-şi onoarea în hoardele pe care le-au coborît din ce în ce mai jos, îndobitocindu-le şi coborîndu-le în întunericul desfârşit, înjugându-i pământului pentru un codru! In acele hoarde îşi azvârleau pentru un codru, copiii plăpânzi, pe care în răstimpuri Dumnezeul puternic şi-i culegea în îngeri. Uitaţi adesea de ei, ici, colo răsărea câte o mlădiţă, pe care cei ce îi azvârlise,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îi uitase demult. Din acele mlădiţe erà Ana, închinată a celui puternic suspin, a unui plăpând păcat de copilă, care istovită de corpul ei şi de ruşine murise după trei ani. Tatăl, tatăl erà cine? Mister...

...Erà cel dureros mister nepătruns, de frica unui duel, de frica unui orgoliu, care ar fi plătit sânge, pentru sânge. Era un copil, care dusese în groapă acel mister, acea taină a unei dragoste din acel parc al marei case, unde o slugă credincioasă fetei şi poate banului însuşi, introducea în serile încredinţate ei, prin fundul unei porţi mici în chei ruginite, un tânăr pleb, ori burghez, ori însuşi de rasă princiară, ştie un singur suflet încredinţat fricei de slugă şi o fecioară, ce zăcea în fund de cavou, cu taina-i nepătrunsă.

Murise sluga, ori o crescuse şi aici erà mister.

Alungată, ori fugită cu păcatul ei în marginea foburgului, lângă un modest lucrător, creştea zisul copil al ei, dar nu al lui. Plebea îşi creşte în grădină, pe codru împărţit, ceeace Domnul hărăzeşte. „Un copil... să crească, că rostul de sus e dat. A fost în casă de boer şi păcatul vine uşor. De-a fost păcat, al ei să fie, de e a mea şi fetiţa tot a mea".

Atât ştia cele palme scorojite de muncă, că o luase de acolo, din satul depărtat, de munte, ca s'o scape de ruşine, pe ea Măria de altădată, ce plecată la muncă, se întoarse cu un prunc.

In inima-i blajină iertase al ei păcat, căci aşa-i spuse — „a mea e fetiţa" — ea ce jurase domniţei — a mea va fi până'n mormânt, că înjumătăţit nu-i păcatul, ci al meu, al meu tot şi nu pe ban şi nu pe milă, ci să-mi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

plătesc al meu păcat. Eu n'am ştiut ce e boerul şi dragostea din grădină o ştiu fetele din sat, dar şi păcatul îl ştiu cu toţii şi lunca-i luncă şi secera îi seceră şi cules de vie cu toţi îl ştiu, dar crucea de voinic îşi poartă cruce şi'n biserică e altar de cruce. La boeri nu ştiu cum e, dar de a fost păcat al cui? Crucea-i dată nimănui? Crucea o port eu şi tu şi'n mormânt cruce'n doi.

Se trecuse amar de vreme. La vatra săracă, încălzită de dragostea unei mame, ce-i vorbea de un înger soră, mica copilă înţelese că e copil din flori. In alintările mamei bune, în cântec adormitor a însăşi durerei ei, Maria fără a-şi da seama, înfiripase credinţa unui alt tată şi copilul precoce nu i-a fost greu a face deosebirea de însuşi maternitatea ei, dar adevărul pur, Maria şi-l păstră.

Când îmbrăţişând-o în lacrămi îi vorbea cine e tatăl, buna Maria îi spunea atât — „eu îs măicuţa, tatăl e mort! Acesta ţi-e tatăl vitreg". In mintea-i de copil, ea vedea bine, că bietei Marii îi storceau lacrimi un alt păcat.

Cartierul o botezase de mică princesă, căci buna Maria nu o lăsa la lucru, nu o lăsă cu copiii străzii, ci în muncă rostită, îngrijea de copilul păcatului.

— „De e din flori, floare să crească", îşi zicea buna femee, purtând adânc săpat în inima-i, două păcate, în faţa cerului. O taină a domniţei, o taină a ei, în mărturisire strâmbă în faţa celui brav om, care nu-i scotocea sufletul îndurerat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

II.

Se întoarseră pe drumuri neumblate, departe de acei oameni care bârfiseră într'înşii tot ce era mai sfânt. Departe de apusul zărilor îndepărtate, pe drumuri sterpe bătute de plin soare, ei vedeau raza lor stingându-se tot mai departe de omenire şi închişi între cer şi pământ, pe umeri şi aripi de vulturi, ei doi încercau ridicarea sufletelor la acel soare binefăcător al luminei, pentru proslăvirea numelui Tatălui Creeator.

O ce rază blândă din apusul sterp, lumina raza divină a acelor dezmoşteniţi ai pământului, ridicând sufletul lor, până în zările celui mai sublim albastru.

Erau orele 7 seara. Plecaseră din ajunul serii la orele 10 p. m. Ieşiseră cu un tren de ocazie, în văile depărtate ale munţilor, spre a nu mai auzi, nici vedea acele nesfârşite părăzi, în care o ţară în orgoliul ei, îşi purtă nenorocita plebe, spre a conduce în nesfârşite urale de bun sosit, acei negustori veniţi pentru a acapara munca, averea şi onoarea ţărilor mici, sub motive umanitare de înaltă protecţie. Eră el însuşi din cei duşi odată, împreună cu tatăl său, în ambasadă.

La mese de şampanie, nu văzuse decât curgând şam-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pania unora, pentru ameţirea altora. Târgul era întotdeauna de partea celor tari.

Protecţia nemiloasă în hrăpirea pieţilor pe nimic, în trimiterea mărfurilor stricate sau demodate, în acele ţărişoare unde o nenorocită plebe îşi vindea sângele, în fabricile marilor asociaţii anonime.

Scârbit de parada zilei, înduioşat de plebea stâlcită în trotuare şi privită din cele măreţe tribune sub fâlfâit de tricolor, el fugise noaptea purtând cu el, acel plăpând odor al plebei, spre a-I duce spre lumină. Ea îngândurată, în inconştienţa ei admirabilă se întrebà în gândul ei nenorocit, ce vrea acel om ce o zmulse de acolo, de unde plebea alerga. Unde o duce? La poale de munte unde odată poate însuşi Moise îşi lăsase inconştientul popor pe care-l conducea spre liberare. Dar vai! Lui sărmanul muritor, Divinul, calea nu i-o arătà.

Văzând-o descurajată într'o casă de adăpost la poale de munte, el se întrebà pentru a nu ştiu câtaoare, care e drumul lui şi a acelui inconştient copil?

Obosit după o noapte de zbucium, ar fi îmbrăţoşat un univers întreg, zguduind din temelie o omenire, pentru o deşteptare.

Un cânt de cocoş de munte îi arătà calea.

Trezirea naturei, e dată naturei; a omenirei, ceasornicului de muncă, după cum vrednic e fiecare să-şi croiască un ceas, o masă, o casă sau un calvar!

Ieşì din casa de adăpost. In picături de rouă strânse depe iarba muntelui, îşi răcorì fruntea obosită de gândire. Un gând năprasnic îi scotocea de astă dată mintea. Cine e Ana? De unde e Ana? Şi cine-i acel tată? Dece acest

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

conflict de gândire se iscă în cel vârf de munte? Pe cine poartă el? Şi deodată o străfulgare îl împetrì locului. Işi aduse aminte de o poartă cernită în adolescenţa lui. Erà sărmana mamă pe care o cunoscuse de ani de zile purtând un doliu al nimănui. Tatăl în plină rezervă îi respectà poate un doliu, sau alt mister azvârlise acea rezervă între ei. Se întâlneau doară la masă. In schimb tatăl veşnic ocupat în afară de casă, îi lăsà toată libertatea de a cercetà săracii foburgului. Aceasta erà îndeletnicirea mamei. Din vizitele pe care le făcea acelor nenorociţi, se întorceà cu ochii plânşi, cu sufletul zbuciumat.

Părea că nu atât scopul binefacerei o mânà necontenit pe drumuri, ci căutarea a ceva pe care în zadar mintea-i nu cuprindeà că n'ar putea găsì. O surprinse într'o zi privind un medalion. La întrebarea ce i-o făcù, mama închise medalionul grăbită cu cuvintele: „o soră a ta moartă demult. In acel grăbit răspuns, o încruntare uşoară a sprâncenelor închise zâmbetul cu care altădată se deprinsese el, să primească vorbirea mamei. O respectà prea mult pentru a cutezà să întrebe vreodată de acea soră cine e, de unde e. Erà în plină adolescenţă ca să nu înţeleagă că o altă dramă şi alt chip şi nu de soră erà acel medalion, pe care îl mai revăzù închis cu sfinţenie în biroul tatălui său. Dar dece acea legătură năprasnică se făcù în acea dimineaţă în mintea lui, după o noapte de nesomn? Prin ce bizarerie găsea el o asemănare în timpul chipului adormit al Anei, cu acel medalion? Şi cu o răbdare de matematecian punea an, de an, să socotească vârsta lui şi acelui chip. Nu, nu, erà mult mai mare, deci exclus... nu e sora mea; pentru nimic, nu! Şi totuşi o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

idee năstrușnică se formă. Cine putea fi acea femee? Trebue hotărît pentru liniștea mea să aflu cine e acel medalion, care aduse atâta suferință. Și deodată prin ceva misterios, dragostea și mila lui pentru Ana se prefăcu într'un nesfârșit dezgust.

Pentru prima oară nu vedeà în ea decât cerbicia cu care i se opunea uneori, când el desgustat de lume îi vorbea ei, Anei lui pe care o ridicase până la el și în zâmbetul ei, când angelic, când diabolic, nu citea decât un fel de milă orgolioasă.

Se întoarse în casă. Puse mâna pe fruntea ei și-i spuse scurt: „scoală! e ora plecării". Ea își deschise ochii, se uită mirată la el și nedumerită se întoarse pe altă parte, deprinsă cu mai multă gingășie în deșteptările ei. El îi repetă din nou: „In cincisprezece minute trebue să plec; vei găsi în geantă tot ce-ți trebue de drum și călăuza te va conduce la gară". Fără a mai adăuga nici un cuvânt, ieși și o luă pe poteca coborîșului de munte. Un gol se făcu în el, acel nesfârșit gol al omului învins. Obsedat de astădată de nașterea Anei, de asemănarea acelui medalion, de acea mamă a copilăriei lui pe care nu o mai recunoscuse în anii adolescenții lui. Atât erà convingerea lui, că soră n'ar fi putut avea și totuși o mamă cunoscuse în anii din urmă îndoliată.

Unui gând închinase pe acel vârf de munte, viața lui, rănit de astădată de acele cuvinte ale Anei. „Drumul tău și nu-i al meu, drumul meu și nu-i al tău", pe care căută în zadar să le desece să înțeleagă dacă ea făcuse joc de cuvinte, sau o filozofie a femeii dornică de viață. O! câtă dragoste pusese el în acel avânt de a ridicà pe acel copil

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

din flori, împotriva voinţei tatălui său. Făcuse crima poate a neascultării părinteşti, ca după 8 luni să-i azvârle acea plăpândă floare culeasă, acele vorbe de ţepi de măceşi.

Nu păşea, alergà cu pălăria în mână aproape în neştire. Ajunse în gară. Se aruncă fără cuget, fără remuşcare în cel dintâiu tren. Părea că-şi fuge păcatul. Departe, tot departe, ar fi vrut numai ştie când a plecat şi pe cine a lăsat colo! colo sus, unde visul şi-a purtat ca să înalţe o cruce pe un pedestal! O cruce de închinare pentru el dezmoştenitul şi se cutremură la gândul că a restignirei menită a fost!

La ora 12 din zi, ajunse în casa tatălui său. Feciorul ieşit întru întâmpinare îi vestì că boerul e dus în oraş, probabil la cimitir, căci se comandase o jerbă de flori. Nu-i putea spune exact unde. Nu auzise decât comanda dată şoferului: — La cimitirul Crizantemelor — Rămase uluit. Nici odată nu-şi amintea de acel cimitir să fi păstrat moaştele vreunui membru al familiei lor. Bănuì că tatăl era dus la vreo înmormântare. „La acea oră"? Şi întrebă din nou — la ora 11 îmi spui? — „Da, la ora 11 a plecat şi ne-a vestit că, va fi poate acasă la ora 7 pentru cină". Mirat, intră direct în biroul tatălui său, după ce anunţă feciorul să-i servească dejunul la ora 2 şi nu la 1. Intrat odată, cu îngrijire închise uşa. Se îndreptă spre biroul tatălui său.

Cheile, pe birou aruncate de stăpânul singuratic, arătau că'n acea casă, nu se ferea de nimeni. Le luă cu mâinele tremurânde şi rând pe rând, scotocì hoţeşte, demnul fiu de până azi, săltarele tatălui său. Dădù peste un testament. Nu-l interesă. In fund, un mic resort îi destăinuì un săltar

*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

secret. Il deschise. In el, într'o cutie de catifea purpură, medalionul! Alături o mică scrisoare. O deschise. O deschise fiul hoţ! Coborîse aci nu pentru hoţie, nu laşitate, dar gândul, gândul muntelui, acel gând năprasnic ce îi striga — cercetează! Păcatul naşte păcat! — Păcatul născuse păcat.

O scriere măruntă, tremurândă indică atât:

— „Alfred, e fetiţă. Alfred, în seama ta. Fereşte-te de tata. Mâine e ziua logodnei mele Alfred, ori moartea ta! Am ales-o pe cea dintâiu. Până când? nu ştiu, dar hotărîrea tatei e nestrămutată. El e spadasin, tu nu ştii mânui spada cu îndemânarea lui şi între tata şi tine e fetiţa mea! Intre fetiţa mea şi tine, e logodna mea. Nu te descuraja! Fetiţa mea va avea un tată, eu nu voiu avea nimic. Un cer odată poate! O, acel cer... nădejdea mea, pe drumul calvarului meu! Iertarea tatei a fost condiţionată: logodna, ori moartea ta".

Acel mister grozav se dezvăluia sub ochii lui în umbra unui şi mai groaznic mister. Cine erà acel tată a cărui nestrămutată voinţă, o copilă nu putea învinge? Un spadasin! Ştia doar un nume al unei vechi familii princiare.

Puse ordine în tot ce răvăşise şi sună. Feciorul venì.

— Ce flori aţi comandat?

— O jerbă de trandafiri albi.

Se mulţumì cu atât şi se sculă în grabă, anunţând din nou că la ora 2 va fi la masă. Se azvârlì într'o maşină şi se îndreptă spre cimitirul Crizantemelor. Cu paşi grăbiţi intră şi cerù să fie condus în cavoul familiei Prinţului Galin. Intră tremurând de emoţie. Reflexul oglinzilor îi arătă figura lui palidă şi obosită. Inmărmurì în faţa unui

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tablou de tânără fată, unde o jerbă de trandafiri albi indică o vizită. Se întoarse spre gardian. — „Cine a fost aci"? Acesta îi răspunse: „Nu-i cunosc pe toţi pe nume, dar e un domn bătrân care vine foarte rar". Ieşi abătut şi luă drumul spre casă. Era deci exactă bănuiala lui. Acel medalion era misterul doliului care poate zdruncinase sănătatea mamei sale. Dar pe ce fir a fost brodat şi unde-i căpătâiul de unde el, el Lucian ce purtă numele acelei Lucii poate din tablou, ar putea descoase o dramă. Deci era doliul de ani al tatălui, care veştejise pe blânda lui mamă.

Şi acum ca într'o carte deschisă, el citea lămurit unde trebuia să ducă acele vizite neîncetate ale mamei, în foburg. Căutà un copil după urmele unui medalion. Fetiţa tatălui meu! Cu ce scop? Prin ce întâmplare cunoscuse ea taina tatălui meu? Era oare tatăl meu un infam? Azvârlise şi el copilul pe care o nenorocită prinţesă îl dădu în seamă? Şi unde o cunoscuse? Ce relaţii a putut fi între cele două familii odată? Ştia atât că e o mică înrudire, dar nu-şi aducea aminte să fi trecut pragul din marele parc al Prinţului.

Uitase tot şi noaptea din vârf de munte şi oboseala alergării şi ca un halucinat se trezì din nou la poarta casei părinteşti. Invins de astădată de cerinţa animalică a trupului, mâncă şi adormì.

La ora 7 precis, feciorul intră în camera lui; în vârful picioarelor se apropie de pat. Puse mâna uşor pe părul ce-l desmerdase de copil şi-i şoptì: Domnule Lucian, papa vă aşteaptă la masă. El îşi fixă ochii, în ochii bătrânului servitor şi două lacrimi se rostogoliră din cei ochi mari

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

negri, pe perna brodată odinioară de o sărmană mamă. Erà botezul durerii mari! Erà urcuşul restignirei. Se sculă, se pregăti de masă şi forţându-şi o mină de bună dispoziţie intră în somptuoasa sufragerie în oglinzile căreia, se reflectà o argintărie a unui neam în crepuscul. Salută rece pe tatăl său şi luă loc în faţa lui.

— Eşti bolnav Lucian? — Nu, tată. — Totuşi pari obosit. — Am cutreerat în 2 zile munţii „Pietrei Roase", şi mă simt obosit.

O tăcere grea de învins se aşternù. Fiecare depănà un gând şi doar ţăcănitul tacâmurilor şi paşii feciorului arătauu că acolo, mâncau în amar doi oameni. Terminată masa, tatăl îşi invită fiul în birou. Cu un gest scurt îi indică scaunul din faţa biroului. Se aşeză greoi, îşi aprinse ţigara şi-l întrebă. — „Ce te-a purtat în acei munţi, în zilele când capitala îşi desfăşurà parada? Te ştiu cu două case! In ce amar ai azvârlit a doua, părăsind pe aceasta, de ţi-ai căutat refugiul în munţi? Cineva nu fuge dintr'o capitală decât într'o cumplită luptă cu sine însuşi... şi apoi faţa ta, pe care în zadar arunci o mască, pentru tatăl tău, îmi arată o grozavă luptă cu tine însuţi!

Lucian izbucni în plâns... bărbatul deveni copilul de altădată şi aruncându-se în braţele tatălui său, îl imploră: — Tată, tată, e destul un doliu al mameï mele, curmă-l pe al meu! Ridică vălul misterului, acelui doliu al mameï!

Zdrobit, bătrânul îşi îmbrăţişă copilul şi mânghindu-l îi spuse: o, Lucian, doliul mamei tale e mai mult al meu, dar pe tine copile, acel doliu nu te poate atinge nici în fluturarea cea mai uşoară. Eşti cu totul în afară de el; a fost al meu şi l-am purtat cu resemnarea că aşa dăruit a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fost de Cer! Eu care n'am avut nici cea mai mică parte de contribuţie în el, decât de a fi adorat prea mult pe mama ta, care azvârlì două doliuri şi cerni pentru veci două familii: a sa şi a mea. Din nou, cei doi ochi mari, negri se aţintiră în ochii îndureraţi ai tatălui, cu năstruşnica voinţă de acuzare şi copilul sfânt în respectul de altădată tremură, căzù în genunchi în faţa tatălui şi-i cerù aproape poruncitor: „In săltar! In săltarul secret, e copilul tău"! Un zâmbet de adâncă durere, flutură pe gura tatălui său.

— „Până acolo te-ai coborît tu, Lucian?! Tu eşti al meu oare? Lucian! azi tatăl se îndoeşte de fiul său. Lucian, tu nu eşti copilul meu; al meu n'ar fi forţat un săltar! Tu eşti copilul mamei tale!

Zdrobit sub greutatea apăsării unei grozave acuzări, Lucian se sculă, se îndreptă spre uşă şi înclinându-se în faţa tatălui său îi spuse: „Lucian e copilul mamei sale, dar unui om de onoare, Lucian cere să-i spue cine e tatăl său"? Tatăl şi fiul se priviră muţi câteva secunde, apoi bătrânul nobil se ridică şi indică din nou, scaunul, fiului său. Intr'o aşteptare febrilă, Lucian urmărea mişcările tatălui său. Acesta deschise săltarul, scoase din săltarul secret medalionul şi scrisoarea. Apăsă pe fundul săltarului, pe un mic buton şi un mic săltar se desfăcù. Scoase de acolo o fotografie cu o semnătură — Alfred — unchiului şi tatălui său sufletesc. O întinse lui Luciam. „Am închis-o. Nu o mai puteam vedea. I-am căutat mormântul cel mai adânc în biroul meu, ca să nu mai văd chipul copilului încredinţat mie, pe patul de moarte, al fratelui meu. Il vezi? Acesta e unul; celălalt l-am împodobit în trandafiri albi, în cimitirul Crizantemelor. E vara mamei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tale. Ea a purtat doliul verei sale, Prinţesa Galin. Eu!... Eu a copilului meu, a copilului fratelui meu. Dar nu eu sunt vina, căci niciodată n'am simpatizat cu casa prinţului Galin. Erà însă dânsa, ce introdusese pe sărmanul Alfred, acolo.

— Mai doreşti să ştii ceva? Sunt taine ce se înmormântează dragul meu, în lumea zisă sus, atât de adânc şi atât de adânc, încât nici infernul nu poate avea acele adâncimi grozave, în care în zadar ai mai căutà ceva. Ani de zile s'a scotocit o capitală, de mama ta, să caute urma păcatului dintre cei doi copii. Să-l scoată unde? La lumină! hm!... mă întreb şi azi, ce rost ar fi putut face mama ta, unei fetiţe pe care ar fi crescut-o alăturea de tine, în cel plin mister!? Poate ca o nouă dramă să se desfăşure în casa mea... Eşti mulţumit Lucian, că ai scotocit o rană închisă şi nevindecată încă? Pe scurt. Bătrânul Galin are o nepoată. Unde o creşte? Cum o creşte? Il priveşte! Este nepoata lui şi strănepoata mea, dar e dreptul lui, asupra copilului şi nu al meu! Aceasta este onoarea, fătul meu şi de asta ţi-am spus: eşti al mamei tale şi nu al meu. Dramele îşi urmează cursul lor şi atât timp, când poate un orgoliu, sau un alt interes ne poartă, să nu le căutăm firul. Suferim, dar nu răzbunăm.

Bătrânul se sculă demn, se apropie de fiul său şi depuse părintescul sărut de iertare, pe fruntea umil plecată. Lucian se sculă şi îngenunchind cerù iertare.

— Lucian, nu ţi-am admis căsătoria, copilul meu! In cei copii din flori, să te cutremuri, căci nu ştii când tatăl s'a căsătorit cu fiica, sau fratele cu sora. De sus şi până jos semănat pământul cu copii din flori, ei răsar nu ştii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

unde. Adesea cei ai mizeriei ajung în palate şi cei ai treptei de sus, în bordeie. Poate că, acolo, în cei copii din flori, Domnul Puternic îşi împarte dreptatea, ridicând şi coborînd pe unii, în locul altora!

Acì, se închise trista convorbire dintre tată şi fiu.

Va să zică aceasta îl îngrozea pe bătrânul tată, în căsătoria lui! Şi iarăşi prinţesa Galin în asemănarea Anei, îl cutremură!

Văzându-l abătut, sărmanul tată îl întrebă: „cum se numeşte copila, pentru care tu ai renunţat a te căsătorì"? — „Ana, tată". — „Ana"? — Da". — A prinţesei se numea Luciana — Luciana?! — da — Aşa a fost dorinţa mamei tale, ca fetiţa să poarte numele tău.

— Hm! Deci mama o cunoaşte?

— Da, dânsa a botezat-o, după câte mi-a spus, căci la acea dată eram lipsă din ţară, fiind în ambasadă în Grecia. Ce s'a făcut copilul? Nu pot ştì. E misterul Prinţului Galin. In aceiaş noapte, copilul botezat, a fost luat de Prinţ. Probabil că a fost încredinţat vreunei nutrice, undeva. In definitiv e prea posibil ca Prinţul să-l crească şi azi în Corfu, unde îşi are un castel. De ani, el e plecat acolo, fără să se fi reîntors.

— Ce vârstă ar putea să aibă fata?

— Exact 16 ani, în 22 Sept. Prinţul trăeşte dela moartea fetei, retras. Sub ce nume şi în ce condiţii o fi copila, nu ştiu; e destul că în acest mister, exceptând o bătrână servitoare care a fost alungată după ce a depus un jurământ, un medic, un preot, mama ta şi eu, tu eşti al 5-lea dintre străini, iniţiat în acest mister, în care am fi vrut să închinăm un „amin" în patru şi nu în cinci.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Lucian respiră uşor. Deci, Ana nu avea nici o legătură cu Prinţesa Galin şi totuşi curios! Cuvintele din drum îi răsunau lugubru în suflet şi din acea tandreţe nesfârşită, nu rămase decât un dezgust amestecat cu milă, pentru acel copil din zorii vieţii lui.

— Din plebe? Se prea poate. Din burghezime? Nu e exclus. Din societatea bună? Dar, unde oare uneori, nu e mai multă perversitate de sentimente, ca acolo!? Şi, pentru prima oară în tatăl acuzat, el vedea acea flacără divină, pentru căminul cinstit, înaintea Tatălui Creeator şi atâta demnitate în a respectà: omul şi misterul!

Pendula sună în acea tăcere, ora 4 dimineaţa. Amândoi tresăriră. — „Dragul meu Lucian, nu căutà să pătrunzi misterul nimănui. Viaţa însăşi e un mister, în care cu cât te adânceşti, cu atât într'un nesfârşit labirint te pierzi şi vezi că plecând dintr'un punct, ajungi în cele nesfârşite puncte formând un infinit. Pentru al tău propriu punct din nesfârşitul infinit, croeşte-ţi un drum drept şi pe acel drum păşeşte cu încredere. Croit însă, acel drum prin cercetări adânci. Altfel întâlneşti drumul altora şi'n aceste încrucişări e lupta. Nu ştii cine cade, dar când mai mulţi păşesc pe el, fatal unul trebue să cadă".

Cu cât căutau să se depărteze de acel mister, printr'o fatalitate, acel mister îşi fâlfăea aripi tot mai desfăcute, asupra lor.

— „Scrisoarea nu poartă nici o semnătură, tată! zise Lucian.

— „Dragul meu, nu eu am primit-o şi nu nepotul meu Alfred; dar probabil că Alfred a fost ameninţat cu mult înaintea scrisorii, căci eu nu l-am mai revăzut la întoar-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cere în țară. Eu nu am primit decât fiind în Grecia o scurtă scrisoare dela el. — „Iertare bunul meu unchiu și tată! Sunt mai puțin vinovat decât apăsat sufletește, dar nevrednic de tine. Nu mai căuta urma mea! Imi voiu căutà fericirea într'o viață cinstită, departe de lumea noastră, cu credința iertărei ce-mi vei dărui". Cam la atât se rezumà scrisoarea lui Alfred.

— Cine era acel logodnic impus?

— Un bun prieten al meu albanez, Prințul Vathan; dar căsătoria nu s'a făcut, deși hotărîtă erà în Ianuar. Prințesa Galin suferindă, după trei ani murì. Acesta a fost deznodământul acestui grozav mister, care aruncă în tine, atât întuneric.

— Dece mama a suferit atât, întru cât partea ei de vină, erà relativ mică? O dragoste între vărul meu Alfred și Prințesa, s'ar fi putut naște fatal și fără mijlocirea ei și, apoi nici acea cerbicie de a prăpădì unicul copil, prin dezaprobarea Prințului, nu o pricep! In definitiv nu erà o mezalianță între ea și Alfred".

— „Sunt lucruri tainice pe care le pricep eu, mai puțin ca tine Lucian, așà nu pricep oarba încredere a Prințului, în Ermina mama ta, care singură erà inițiată din familie și căreia i se încredințase grija Prințesei Galin, când ea erà aceia, care introdusese pe Alfred în casa lor. De asta ți-o repet: lasă tainele altora, pentru ei. Cu cât cauți a le desnodà, cu atât firul lor se înoadă mai tare. Iată, ce a rămas de făcut. Arde tu singur, medalionul și scrisoarea, ca prin cine știe ce împrejurare, ele să nu se răsfrângă din nou pe sărmana mea viață dezonorând-o. Tu vezi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fătul meu, tu însuţi ai ridicat acuzarea asupra tatălui tău! Inmormântează pentru vecie, tot ce-ai aflat".

— „Dar alte urme n'or mai fi tată"?

— „Nu pot şti. După moartea mea însă, vei deschide testamentul mamei tale, acolo poate vor fi ceva despoziţii pentru acel nenorocit copil dat în seama lui Alfred pare, după scrisoare şi acelui copil al păcatului, căutat de mama ta, desmoştenit de Prinţul Galin, să-i fi lăsat ceva, dânsa".

Zorile se trecuse. Soarele zâmbea blând, scăldând tată şi fiu, în razele calde ale zilei, după o cumplită noapte ce pironise două suflete zbuciumate, dela orele 8 seara, până la 7 dimineaţa, pe 2 scaune de supliciu.

Işi zâmbiră şi se retraseră în armonia zvârlită pe fereastră de ciripitul gureş a păsărilor, ce închinau imnuri, în slăvi!

Fiecare, în al său pat într'o complectă toropeală îşi refăcea natura zdrobită în timpul nopţii. Corp şi suflet strâns legat, îşi cer somnul refacerei, pentru cumplita luptă a vieţii omeneşti.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

III.

Paşii uşori în pantofi de pâslă, iscodea când o uşă, când alta.

Nedumeriţi servitorii, de acea linişte de mormânt, deprinşi cu viaţa de ceasornic a stăpânului, se întrebau din ochi, îşi răspundeau prin ridicări de umeri şi aceiaş linişte o păstrau şi ei, îngrijoraţi de cele ce poate s'ar fi putut petrece în timpul nopţii. Doar bătrânul fecior îi asigură prin clătinări din cap, că stăpânii dorm.

Bătrâna bucătăreasă îşi controlă proviziile, cu acea frică grozavă de a nu fi greşit ceva, în prepararea bucatelor. Ici încercă un bulion, dincolo o sare, îci cafeaua, dincolo untura, părând sărmana femee, că prin ea însăşi ar fi vrut să-şi ia pedeapsa unei preparări de aliment stricat.

Primul buton de sonerie, umplù ochii de lacrămi de bucurie, bătrânilor servitori ai apăsatei case, a singurateculuì boer. Se împiedicau între scaune, săreau istovitele picioare câte 2—3 trepte, în graba unora de a servì, a altora de a primì veşti despre sănătatea boerului. Erà ora 4 p. m. La acea oră credinţa legată de stăpân, sorbea revărsatul zorilor, din casa mută. Părea că înviase vìaţa casei, printr'un singur sunet a unui prelung fir electric!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Fericiţi, cei ce prin viaţa lor sfinţită au putut lega rob şi stăpân, prin aceiaş suflare.

Se pomeniseră servitorii de copii, între zidurile casei boereşti. Plecarea lui Lucian, mâhnise pe bătrânul boer, dar aceşti îmbătrâniţi servitori nu cuprindeau în inimile lor cinstite că, fiul risipitor al Evangheliei, nu se va reîntoarce şi că ospăţul bucuriei, nu va fi dăruit lor. Ei erau cei tari în credinţă că, tatălui îi va fi dăruită închiderea ochilor de fiul său. Aceşti copii ai naturei nu cunoşteau decât legea că, pasărea rămâne legată de cuibul depărtat. Ei nu vedeau în Lucian, decât pribeagul zbor de pasăre călătoare, care trebue să se reîntoarcă la cuibul său.

Boerul sortit vieţii de patrihar, în pas domol se îndreptă spre sera de flori. Grădinarul ieşi întru întâmpinarea sa cu grebla şi o mică roabă ce o avea plină cu gazon tuns. Deasupra gazonului, în căciula de pâslă înfăşurată bine se auzea un slab piuit de pasăre rănită. — „Ce ai în căciulă, Dane?" — „De!... în fundul grădinei, un cuib de scatiu. Nu-ş-cum făcui, că-l atinsei şi rănii un pui. Mai mare ţi-i păcatul!... L-oiu da Lianei să-l grijească, debea o avea cine-ı cântă iarna la gherghef".

Bătrânul zâmbi şi cugetă la acest îmbătrânit servitor, care în blândeţea lui, dădea în grije, un mic scatiu, fetei sale, să-i cânte la gherghef! O, sărman plăpând! Dece în firul tors al vieţei sale, nu i-a fost hărăzit şi lui o Liană, căreia să-i încredinţeze un scatiu zglobiu, rănit, să-l crească pentru iarna vieţii! Lui i-a fost hărăzit o Ermină, care n'a ştiut decât să rănească un copil, din ziua când mica pasăre a început să deosebească câte ceva. Din acea zi ea n'a mai fost decât pasărea pribeagă de cuibul ei. Măsurând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

grădina, în pas tot mai domol, torcea firul aducerii aminte tot mai departe. O vedea pe Ermina, în primii ani ai tinereţii sale. Vioaie, ciripind în dreapta, în stânga, măsurându-se în toate oglinzile, făcând însemnări pe albumuri, ocupându-se de veşnica ei garderobă, de zilele onomastice a unui întreg neam, sărutându-şi copilul în braţele doicei, pentru a nu-şi mototoli cele grămezi de panglici şi mătăsuri spânzurate pe trupul ei. Apoi dela vârsta de şcoală a copilului, sub motiv de a nu-l răsfăţa, îl depărtase de dânsa tot mai mult, purtându-se cu atât ceremonial faţă de el, încât părea că neapărat bietul Lucian trebue să fie moştenitorul ambasador al său, în Grecia, unde îl trimitea să-şi petreacă vacanţele, lângă el, tatăl. Ea se plictisea în acea Grecie, sau orgoliului înăscut nu-i convenea acele mlădioase trupuri ale Eladei, în contrastul plăpândului ei trup. Şi totuşi el, Alfred Jean Doreanu, o luase pentru acel trup plăpând! Să-l proteje în trup şi suflet! Cât contrast nu văzù el, în primele zile ale căsătoriei lor, între acel trup şi suflet. De ce stâncă de granit se lovise el, în voinţa acelei femei, care printr'o încruntătură de sprâncene uşor îmbinate, paralizà orice voinţă a lui. El, Doreanu, ce nu ştiuse să se supue nimănui, era mielul blând la picioarele ei, satisfăcând cele mai bizare ale ei capricii. Şi acum iată depănaţi 6 ani de doliu şi cel sărman al lui scatiu rănit, cine îl va îngriji? El, istovitul, când blând, când aspru, ar fi pus un cer la picioarele copilului său, în a cărui adâncă genună săpată în suflet, el nu putea pătrunde. Il părăsise pentru un copil din flori. Azi, îndurerat se întorcea în casa părintească, să dea la o parte cenuşa cu care acoperise viaţa unei femei. Soţia lui! O viaţă, căreia

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

el nu cutezase să-i destrame țesătura! — Unde va fi plecat mâine acel copîl? Rămase cu gândul dus, cu ochii pierduți spre apusul soarelui. In ce roș era a furtună, cel apus. Tresări! Pași ușori, ca o visare se apropiau de el. — „Cum te simți tată? Și ce fixezi Cerul? Vom avea furtună pare-mi-se mâine"? — „Se poate Lucian și o ploae ar fi binevenită. Tu ești bine odihnit"? — „Da, tată". — „Atunci să facem o mică plimbare, în oraș. Ai mâncat ceva"? — „Nu, dar o sete grozavă mă chinuește". — „Probabil, în urma unei zdruncinări de nervi, o mică febră". Și bătrânul îl privi îngrijorat. — „Dacă nu te simți bine, stăm acasă și Roxana ne va pregăti o gustare ușoară, după ceai".

Se întoarseră în casă și bătrânul își chemă bucătăreasa. „Roxano, ia mai fă și tu ceva pe seară, din bucatele tale dela munte! Până atunci, spunei Lianei să ne servească ceaiul".

La ceai prinși în vorbă de una, de alta, tatăl și fiul se văzură în acea înțelegere deplină a sufletelor de altădată. Inviorat și unul și altul, spre a-și trece timpul, coborîră jos controlând cele pivnițe și cămări cu rămășițele toamnei trecute. S'ar fi părut că o nouă viață trebuia să înceapă pentru bătrânul Doreanu, în iarna aceasta. Ajunși jos, în camerile servitorilor auziră gălăgie. Dan grădinarul cu Roxana, în cuvinte scurte, apăsate, nu se înțelegeau. Prinseră a zâmbi amândoi. „Se vede că a început furtuna de jos, tată", zise Lucian râzând și deschise ușa întredeschisă deja. Dan, bătrânul grădinar se'nroși.

— „Au, nu scatiul e cu pricină moșule"?

— „Da, de unde boerule! D'apoi te înțelegi cu iste femei? Nu... că ast'seară vin peținori! Vezi ce-mi arde

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mie? Petitul dumnealor! N'o fi având cine culege la toamnă porumbul în sat"!

Lucian râse cu acel râs de copil, părând a fi uitat toată viaţa lui de până acum şi o viaţă curată a oamenilor pământului se născuse în el.

— „Intr'un ceas bun Dane"! zise bătrânul Doreanu. „Uite şi noi acasă, om primi cu toţii, peţitorii. Ei, păcatelor! Doar de mult n'am mai trăit noi, în peţitul de altădată, bătrânul meu! Trimete-le colo, vorbă românească să ne vie colăcarii!

Bătrânul Dan şterse cu podul palmei, lacrămile de bucurie, din ochii săi albaştri. Râdeau cei ochi senini, printre lacrămi, nu de bucuria colăcarilor, dar de voia bună a bătrânului boer, pe care de şase ani nu-l văzuse în acea veselie şi lui, lui bătrânului Dan, era dăruit între colăcarii fetei lui, să se prăznuiască întoarcerea fiului risipitor!

— „Unde-ţi sunt peţitorii Roxano"? întrebă vajnicul boer.

— „La „Hanul cu Tei", boerule".

— „Bine, repede pe Frederic şoferul, să le vestească că boerul Alfred Doreanu, aşteaptă astă seară, peţitorii Lianei şi vezi de cei pui cu smântână şi cele plăcinte că, meşteră-i şi 'Rodica lui Nicolai chelarul, în plăcinte româneşti. Şi nu daţi greş, om face şi peţitul şi logodna, un taraf de lăutari veţi găsi voi undeva pentru cei flăcăi veniţi".

In sughiţurile plânsului de bucurie, cei doi slujitori de ani, sărutară mâinele stăpânilor.

Bătrânul Doreanu şi Lucian cu capul plecat urcară scările.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Vezi tu, unde toamna își făcea proviziile, Luciene? Minunate sunt căile Domnului și două zile nu-s la fel!

Care din noi se va duce la târguit de daruri"?

— D-ta tată, căci le știi nevoile și traiul și darurile lor de folos.

— Bine, fătul meu. Tu scrie două rânduri Preotului Zaharia și-l poftește să binecuvinteze la ora 9 logodna tinerilor.

Cu iuțeala de fulger se duse vestea între servitori, că în astă seară, veselie mare fi-va. Liana se va logodi.

— Hei, da cu noroc mai fuse peținul Lianei, glumi bătrânul chelar și apoi vezi tu Rodico, taică, nu mă-i face de rușine cu plăcintele tale, mai cheamă și pe Dragomirna lui Vlad, în ajutor că de... vin nevestele dela țară și-or duce pârdalnicele lor guri de muntence, tot în snoave, plăcintele voastre, de le-oți greși.

— „Las' pe mine taică, c'or fi ele meștere, dar n'au cămările boerului și apoi taică, știi ce-i în cele pivniți și de s'o prins boerul în logodna Lianei, ar avea ele, alte minunății de povestit, decât de snovit plăcintele mele".

Și voia bună se întinse în catul josului de casă.

Sus, în birou, mâna tremurândă a lui Lucian, scria biletul de invitație bătrânului preot, iar gândul său pribegea din nou la Ana lăsată colo, la poale de munte. O! cum rănise de adânc poate, o biată pasăre a munții, crescută din mână în mână și azvârlită mai crud de el, astădată. Ar fi fugit,... dar cum? Jos se înfiripà un vis de fericire. Un tată alergase pentru o binecuvântare să-și aducă darurile bogate. O casă întreagă trepădà să pregătească legătura sfântă, a doi copii!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

El, Lucian, avea dreptul să arunce din nou suferința? Nu. Lucian trebue să fie de azi înainte, protectorul fericirei altora!

Hotărît în voință, el trecu pragul dormitorului tatălui său și în fața Icoanei cu candela aprinsă, îngenunchind cerù binecuvântarea Mântuitorului, de a trăi pentru tatăl său, pentru semenii săi. Plânse lacrămi fierbinți și se sculă hotărît de a nu-și mai părăsi tatăl. Fiul se regăsise în el. In paza Sfântă a Domnului încredință viitorul Anei, recunoscându-și greșala și nevrednicia în a conduce copilul nimănui. Se sculă resemnat. Își fixă ochii în Sfânta Icoană, de unde Mântuitorul ținând Sfânta Evanghelie în mână, îi arătà calea: „Iubiți-vă unii pre alții". Icoana bătrânească moștenită în casă din tată în fiu, binecuvântà drumul fiului regăsit.

Ieși din dormitor și coborî între oamenii casei. Forfoteala lor, cuvintele de voebună aruncate în dreapta și în stânga, îl dispuseră și pe el la pregătirea logodnei.

— „Ia ascultă, măi Neagule, da ciumpoiul cui lăsarăți"?

— „Hei! E la moșie, cuconașule!... Un' să-l umfli aci, că strângi cartierul de servitorime, mai dihai ca'n obor"!

Lucian râse și în mintea lui vedea un cartier boeresc, cu o nuntă țărănească în mijloc de capitală, ridicând argățimea boerilor, ca în vremea de demult!

— „Las' cuconașule, că l-oi umfla eu peste două săptămâni colò la Pribegii, în sat, de-or fi să grăbească alde moș Dan, nunta că-l știi că nu prea-i place tăgada! Zis, făcut, mântuit. Iaca, biata leica Roxana nu putea să-l facă să meargă la „Hanul cu Tei", unde puserăm cu toții

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

la cale, întâlnirea cuscrilor şi tinerilor. — „Nu!... că, nu-i arde lui, de peţitori acuş, când boerul debea vorbeşte de amărât ce e. Las' c'o venì el vremea şi pentru Liana lui că, n'o stat ani'n loc"! Şi noroc de domniile voastre că dădurăţi de cearta lor!

— „Da cine-i flăcăul, măi Neagule"?

— „He, hei! Băiat bun, de răzăş moldovean, a lui Ion Pribeagu; îs cam din partea leicăi Roxane şi d'aia leica Roxana se amărea atât că, nu-i primeşte la peţit. Dă! Norocul fetei! Om cu stare, nu-i din nevoeşi!

— „Mintea bună s'o aibă ei tinerii că, starea nu-i întotdeauna aducătoare de bune"!

Bine, mă Neagule, dar tu cum lăsaşi să-ţi scape fata din mână? Eu credeam că o vei lua tu, mă"!

— „Ei, cuconaşule, păi la astă nuntă, eu îs cam un fel de colăcar... şi apoi crescuţi toţi aici, mai că suntem fraţi de cruce mai mult! Ia, azvârlim şi noi glume, între noi, dar mai mult iacă aşa facem paza fetelor să nu ne facă casa de ocară că... dă! Neam de rumâni suntem şi împestriţat e oraşul, cu multe neamuri şi apoi ne cam înrudim după sate.

Un uruit de maşină se auzì. Sprinten, boerul Alfred Jean Doreanu sărì din maşină. Părea reîntinerit de atâta voe bună. Lucian îi ieşì înainte.

— „Ai terminat cu târguitul"?

— „Da, Luciene". Ia urcă Neagule, pachetele sus la domnişor, în cameră! Ei, ce făcură oamenii pe jos, că văd linişte"?

— „S'a aranjat tot că... şi Neagu îi frate de cruce cu Liana".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— „Da. Is buni copiii chelarului şi Neagu şi Rodica. De-o fi măi Luciene, să nu mai fiu, să nu scapi copiii, că-i credînţa'n ei"!

— „De unde îi cunoşti aşa bine, tată"?

— „Hm! Neagu îmi făcù un bucluc cu un àrgat ungur, de m'a costat parale bune. Stătù ungurul, o lună în spital pe urma unei bătăi de a lui Neagu, iată aşa din senin, că-i pusese piedică Lianei, în Moşi! Credeam că o va lua el în căsătorie, dar îmi spuse verde:: „sunt frate de cruce cu Radu şi el o ia, nu eu boerule; dar nu vreau să-şi bată Ungureanul joc de ea"!

— Eu am înţeles că, el e frate de cruce cù Liana"?

— „Nu. E obiceiul vechiu românesc. Se înfrăţesc băeţii în fraţi de cruce şi-şi păstrează până la moarte credinţa. E cu Radu a lui Pribeagu, din satul Roxanei. Ei, copile! De-ai fi coborît mai des între ei şi i-ai fi cunoscut, cum i-am cunoscut eu în tinereţe! Dar nu tu eşti de vină. Moşia dată în arendă, ne-a depărtat de viaţa lor curată".

Boerul Alfred Doreanu sună şi îşi chemă chelarul.

— „Ia, ascultă Nicolae, ştii cele 2 buţi oprite şi menite"?

— „Păi!... Le-o fi venit timpul"? îngână bătrânul chelar scărpinându-se după ureche a gândire.

— „Nu ştii tu bătrânule că, omul porneşte şi Dumnezeu isprăveşte"!

— „Aşà o fi vorba bătrânească, dar eu grijii buţile de cămaşă, nu pentru Liana... şi de mĭ-i iertà boerule, sărutăm dreapta, dar le-om lăsà în cinstirea menirei lor, chiar de-or prinde năprasnicul mucegai! De n'oi mai trăì eu, vă veţi aduce aminte de dragul chelarului de a grijì două buţi, pentru taina feciorului şi nu a slugii".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Se făcu adâncă tăcere şi în ochii bătrânului chelar scăpără dorinţa de-aş păstrà buţile aşà cum sortite erau. Luptà bătrânul, cu voea stăpânului pentru prima dată şi plecatul cap aşteptà osânda.

El, chelarul Nicolae, cum le îngrijise cele două buţi, desmerdându-le şi'ngânând lângă ele, cele tinereşti oraţii ale colăcarilor de altădată!

„Pelinaş din iarbă verde,
Stă voinicu'n prag la fete,
Pentru zorii de logodnă,
Că'n crăiasă-i mândră vorbă,
De voinicii călăreţi,
De peţit câţi sunt bureţi.
Munte, munte, tu ascunde
Din cea vale vorbe multe,
Că e mândră cea crăiasă
Şi butucul stă la masă!
Foae verde peliniţă,
Ilai tu crai, în grădiniţă
Şi-om culege amar de fiere
Şi-or mai bea stăpânii miere,
Că de-i vorbă în stăpâni,
Tu la maica fă cununi".

O vreme apusă se redeşteptà în cel moşneag depe vechea moşie, când şi el între călăreţi înconjurà trăsura boerească, la nunta boerului Alfred Jean Doreanu!

— „Care va să zică nu ne înţelegem cu vinul, Nicolae? Bine, fie şi voea ta şi alege şi tu ce crezi pentru Liana".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Bătrânul chelar sărută mâna boerului şi amândoi în plină înţelegere a durerii sufleteşti îşi şterseră cele pribege lacrămi.

Lucian îşi întoarse capul. Aceste amănunte atât de mici în mintea lui până acum le văzù atât de tainic înfăşurate pentru o sfântă taină!...

Credinţa! credinţa sfântă a poporului, care trăia în plin scările vieţii dăruite de Domnul.

— „Iţi plăcù moşneagul Luciene? Tăcù când poliţia îi ridică feciorul, după isprava bătăei cu ungurul, pentru Liana şi doar mormăia între dinţi: „nu-i nimic, o cunoaşte şi el sergenţii, Doamne iartă! că noi în tinereţe n'om fi cunoscut jandarmii"! şi acum, pentru Liana, nu-şi dă vinul, moşul! Mai repede îşi dădu feciorul pe mâna poliţiei"!

Lucian păstrà tăcerea. Simţea bine că tatăl său întorcea această glumă ca să-şi ascundă cele câteva lacrămi ale durerii sale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

IV.

Se deşteptase uimită după ultimile cuvinte ale lui Lucian. In mintea-i turbure de somnul oboselei de peste ziua cutreerată în munţi, nu putea concepe plecarea grabnică a lui Lucian. Ce se întâmplase? O părăsise? Atâtea mistere învăluite în viaţa ei, în care ea plutea ca un sărman fum uşor, în cele mai slabe adieri ale vântului. A părăsit-o! Dece? I-a lăsat o călăuză s'o ducă la gară şi ea să plece unde?... Acasă...! La buna Maria pe care o simţia bine că suferia căsătoria ei cu acea mucenicie a omului hotărît a suferì pentru un păcat. Nu. Acolo nu se mai întoarce şi în zâmbet divin se gândea la acele nepătrunse prăpăstii ale munţilor, unde soarele nu luminà niciodată. Un fund de iad e lumea, un fund de rai dorea Lucian pentru ea cu o zi înainte! Acesta erà raiul pe care omul i-l făgăduia?... şi lacrămi de durere învăluiau ochii ei, speriaţi.

Se făcuse ora 12 şi Ana fără putere, istovită de durere, înfăşurà mereu tremurândul corp, în plocarda miţoasă de munte. O! cum ar fi vrut să doarmă copilul păcatului, în acea miţoasă plocardă pentru totdeauna!

O uşoară bătae în uşă o făcù să tresară. Se scùlă şi îmbrăcându-se repede, deschise uşa. O fetişcană, în spic de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

aur ce încorona un micuț cap în ochi albaștri, o întrebă: — „Cuconiței, nu e foame"? Ana o privì mirată. Neștiind ce să-i răspundă, îngână... „un pahar cu apă".

— „Un pahar de apă? sau lapte"? — „Fie lapte".

Fetișcana dispărù ca să revie cu o tavă cu un pahar de lapte și o bucată de pâine neagră. Lăsă tava pe masă și plecă fără a zice un cuvânt. Ana îngândurată mestecà nesfârșit coaja de pâine, uitându-și laptele. Părea mica cerșetoare orfană, care primeà mila unei coji de pâine! Se sculă, măsură în lung și în lat camera. Lângă măsuța de brad acoperită cu o fescioară albă de in, zări valiza. Puse mâna pe ea, o deschise. In geanta aruncată deasupra găsì un plic. Cu repezeală îl desfăcù. Bancnote... nici un rând! Deci nu e vis, nu e părere, e părăsire și i se plătea plecarea! Revolta luă locul durerii. — O, voi cei de sus, blestem de blestem peste voi, ce necinstiți sărmanii copii săraci! E drum deschis în lumea largă și Domnul va veghea deasupra! Își strânse șuvițele de păr răzlețe, își puse mica pălărioară în cap și se pregătì de drum. Deschise ușa. Călăuza în curte, zărind-o, se apropie.

— „Cuconița e gata"?

— Da. Pe unde o luăm?

— „Drept în vale, pe lângă cești cioplași".

Își luă rămas bun, întrebând de plată. „Domnul a plătit tot", i se răspunse de oamenii casei, care deprinși cu tot felul de lume nu păreau surprinși de plecarea ei, în urma boerului. Plecă pe drumul îndicat.

Un dangăt prelung de clopot o surprinse.

— „De unde se aude acest clopot"? întrebă Ana, pe călăuză.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— „E dela mânăstirea de maici, dintre văi".

— „E departe"?

— Vreo două ceasuri de drum, dar clopotul răsună'n văi, de ai crede că-i aproape".

Ana rămase locului şi în adâncul sufletului zbuciumat, i se părea în sunetul clopotului, chemarea îngerească pentru mântuirea ei.

— Mergem spre mânăstire, spuse Ana, călăuzei.

— Domnul m'a angajat cu un sutar azi pentru gară, răspunse acesta, dar dacă cuconiţa doreşte să mergem la mânăstire, oi ruga-o să ne abatem pe la mine acasă că e în drumul mânăstirei, vom lua ceva merinde. Drumul nu are popasuri de sate şi în mers voinicesc sunt două ceasuri; cu domniavoastră om fi pela sfinţit acolo.

— „Bine", îi spuse Ana şi schimbară drumul spre mânăstire. Işi plecă capul în jos şi în pas orânduit gândului ei, păşea hotărîtă spre călugărie. Uitase orice grije, vedea capătul vieţii de zbucium de copil, terminat.

In mânăstire se va ruga pentru Lucian ce o părăsise, pentru o maică şi un tată ce o azvârlise în lume, pentru ea copilul păcatului, pentru boerul Alfred Jean Doreanu, pe care nu-l cunoscuse, dar al cărui nume erà o chemare la realitatea vieţii.

Spre mânăstire copiii din flori! Se vor rugà pentru ridicarea din păcat a părinţilor lor. Vor sta icoane de închinare, în mucenice, strajă viitorilor copii din flori.

— Ana! Ana! ce strigăt de durere fuse clipa mântuirei ei!? Căzù în nesimţire. Păcatul rod dăduse şi în zbuciumul ei simţise măruntaele trupului, răscolite. Era mamă!

— Ana! Auzì din nou chemare şi deschizând ochii, în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fața ei, buna Maria! Se uită sălbătăcită ca la o vedenie din altă lume.

Maria așternută lângă ea în genunchi, cu mâinele împreunate, cu ochii spre cer, lăsà să-i curgă lacrămile șiroae, pe fața de ceară împetrită a Anei. Călăuza nemișcată pe bâta-i păstorească, privià îndurerat, ceva nepătruns de el. Se închină și se plecă să ridice pe sărmana Ana căzută jos. Ana își veni în fire; privirea-i rătăcită se îndreptă când spre Maria, când spre călăuză și în pas domol reluă drumul mânăstirei. Maria înțelese tot. In plecarea nepregătită a Anei cu Lucian, ceva tainic îi prevestea răul. Se sculă în zori după o noapte nedormită și luă trenul pentru mânăstirea dintre văi, unde o rudă a ei se călugărise demult. Se ducea blânda maică să se închine pentru o Ană, ce nu erà a ei! Mergeà pe poteca bătută de atâtea ori în copilăria ei, cu cofița după mure. Pe acest drum al copilăriei, își zări pe Ana cu un om străin și țipătul ei de durere unit cu zvârcolirea păcatului, așternuse pământului, truditul trup al Anei; dar îngerul mântuirei veghea deasupra plăpândului copil, pe care păcat de păcat omenesc o închinà pământului.

Intr'un târziu, la o cotitură, călăuza spuse: „unde mergeți? Mânăstirea e departe, vom merge la noi și-om hodini și Domnul deasupra-i și mila-i e mare! Acolo, unde omul apasă, Domnul ridică".

Înțelesese omul muntelui, păcatul văilor. Il plătise un boer să conducă un copil și o mamă își regăsia în păduri, un copil. Dinții nu scrâșniră, ci crucea blândă spre Domnul o închină și adăpostul casei sale, deschidea celor două femei îndurerate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

După o jumătate de oră ajunseră în sătuțul adăpostit de fagi și brazi, cu case răzlețe albind colo, colo, pe pajiști înflorite. O pace cerească domnea asupra satului și tălăngile vacilor răsunau în acel sfințit Dumnezeesc, ce primea două suflete trudite, în adăpost.

In cerdacul casei, un tânăr în ochi albaștri, cu o mustață deabea mijindă, se uită lung pe poteca pe unde tatăl aducea două femei. Strigă spre coșar: „Maică, uite taica ne aduce oaspeți". O femee sprintenă încă pentru vârsta ei, își puse mâna streșină spre soare și privì poteca din spre vale. Zâmbì și intră repede în tinda casei, puse mâna pe mătură, grăbită mătură tinda și cerdacul, apoi coborî spre poartă.

— Uite Casandro, ți-aduc oaspeți.

— Să fie bine veniți, că iată mulsei și vaca și mămăliga-i gata în clocot. Își poftì în bineţe mosafirii, pe lăiciorul din cerdac. Tânărul coborî în vale spre rostul vitelor.

Omul casei își cercetă gospodăria fără pricină, iar femeea își rosteà domoală, cina pentru oaspeții nopții. Trecù în camera curată și luă cele ceşti de țuică și cele farfurii păstrate pentru oaspeți. Așeză masa și aprinzând lampa își poftì mosafirii în casă. Gospodarul intră și Ion feciorul intră și el timid dând bună seara celor două femei, una cucoană, iar cealaltă nu o pricepea ce ar putea fi după haine, decât că amândouă le spuse taica că-s dela oraș.

Se mâncă în tăcere, în vorbe scurte de ocazii, fără ca nimeni să cuteze a descoase ceva. Intr'un târziu, din una în alta, gospodarul își spuse nenorocul tânărului ce deabea își făcuse armata și văduvia îl pândise. Căută bietul om

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să mai îndulcească prin însăşi durerea lor, durerea tinerii femei părăsită de soţul ei cu care îi spuse Maria, că erau cununaţi în regulă. Calea povestirei începută, se depănà cu durere când dintr'o parte, când din alta, până ce Maria ce înăbuşise un jurământ 16 ani, izbucni în lacrămi şi spuse: Nu-i a mea fata, am crescut-o şi am minţit-o că e a mea şi Domnul Puternic m'a pedepsit că jurasem să o îngrijesc, dar nu s'o mint şi am vrut să mi-o cresc cucoană şi am dat-o nu celui întâiu venit... mai bine mi-o creşteam în sat şi erà azi între oameni, dar acum ce-am făcut? I-am deschis un drum la mânăstire!

Ana o privi zâmbind îngereşte şi-i spuse: „Acolò îmi este locul, ştiam că nu-ţi sunt copil şi vroiam de chin să te scap, când am plecat pe drumul mânăstirei. Mâine se va închide o poartă peste viaţa mea şi în sfânta pază a Domnului, toţi vom fi".

Lacrămi de jale făcea să răsune mica casă, ca un prohod creştinesc peste un copil al nimănui, pe care zorii zilei trebuia să-l conducă spre sfânta mânăstire, pentru mântuirea tuturora.

Cel dintâiu se sculă dela masă, gospodarul şi închinându-se spre Sfintele Icoane, spuse nevesti-sei, să pregătească aşternutul oaspetelor. Se culcară şi peste sufletele zbuciumate de suferinţă, se aşternù liniştea somnului vegheat de luminiţa candelei creştineşti, dela Icoana Sfintei Maici.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

V.

La orele 8 seara pe poarta casei Doreanu, din strada Prinţul Ghica, o pereche de oameni înalţi, în ochi albaştri ai Moldovei, în acele strae de munte cu bondiţele înflorate, în pas măsurat al Moldovanului, păşeau falnic, urmaţi de vreo trei tineri ce-şi mijeau mustăcioara de flăcăiandri. Trei căpuşteane bălăioare de fete tinere, cu cosiţele împletite în coroane, păreau că purtau bogăţia din comorile Moldovei de altădată. Erau Pribegii din satul Roxanii, ce veneau să ia fata lui moş Dan, moşneanul din valea Prahovei. Păşeau mândri cei răzăşi de neam, căci ştiau că de veacuri boerii Doreanu erau credinţa ţării închinată binelui obştesc.

Bătrânul Doreanu le ieşi întru întâmpinare urmat de întreaga argăţime bărbaţi şi femei, gătiţi în haine de sărbătoare. Le strânse prietenește mâna, desmerdă cele bălae plete de copile şi urcară scara în cea culă boerească unde se aranjase masa pentru sfinţirea logodnei. Tablou de veacuri din vechea viaţă românească, aidoma ca în vechile conacuri din istoria de demult, retrăia în strada Ghica Vodă, astă seară, unind din nou boerul cu oamenii săi.

Plecaţi cu ochi'n jos Liana şi Radu în smerenie ascultau

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Sfânta cetanie a Evangheliei pentru schimbarea inelului de logodnă. Un suflu a credinței strămoșești cuprindea în tăcere, sufletele tuturora, unindu-i în binecuvântare pentru taina logodnei.

Vajnicul Doreanu dominà în sfințenie acele suflete tinere și bătrâne, unind în cugetul său în fața Dumnezeului Puternic, prin binecuvântarea inelului de logodnă schimbat de însăși mâna lui, așa cum făcuse veac de veac, vechea sa familie, unind stăpân și servitor.

In fața Sfintelor Taine, Doreanu ștergea stăpânirea, cinstind omul.

Se terminase săvârșirea logodnei religioase, sub cerul liber, sub blândele raze ale stelelor din noaptea senină, a zilei de 25 August. Toată lumea intră în somptuoasa sufragerie, unde fetele aranjase în ghirlande de flori o masă de basme. In capul mesei, alături de bătrânul boer, preotul binecuvântà masa timidă la început în urări, ea se deslegà încetul cu încetul, în acel spirit de snoave al poporului român, întrecându-se în cimilituri și glume. Ciripitul gureș al moldovencilor se lua la întrecere cu cel al muntencilor în ascuțiș, până ce bătrânul chelar le puse la probă.

— Hei! hei, ian să văd voi fete măi, de mi-oți ghici povestea, oiu prinde una de noră, pentru Neagu! Om vedea vrednicia voastră, că'n șagă e ușor, da'n poveste, ia-i mai greu!

Și se porni chelarul pe o poveste măsurată pentru tineret și țăran și boer.

„Erà măi fete, măi, pe vremuri o mamă vrednică și sărmană și-și învățase fata la tot felul de lucru. Ii sădise o inimă ca un bulgăraș de aur pentru toate nevoile și o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îmbrăcase maică-sa în strae albe cum îi zăpada şi-i dădu şi un mic legănaş şi-i spuse: „Uite maică legănaşul şî de-o fi să ai şi tu prunc ţi l-ăi legănà, de nu, aî altora ăi legănà. Strae ţi-am făcut şi inima ţi-am aurit-o cum m'am priceput şi de te-i tocmì bucătăreasă îi şti face de toate: ciorbă la ruşi, cheftele la turci şi pască sfântă la români şi tot ce ţi-or cere. De-ăi fi doică ăi hrănì şi copilaşii cu inimă bună maică şi de junghiu şi de descântec, maica te-a'nvăţat. De ăi aveà copii mulţi, vitregă să nu fii nici cu ai tăi, nici cu străini, ci pe toţi în căldură să-i adăposteşti". Plecă fata sărmană, cam din partea Ţarigradului şi merse în omenirea toată şi pe unde a fost, bună slugă la toţi a fost, până'n vârf de munte şî'n văi adânci. Da mult la un loc nu sta. Aveà şi ea atât cusur, nu voìa să se învechească stând într'o casă. Cunoştea ea vorba bătrânească că sita nouă în cui se ţine, iar de'nvecheşte, la gunoi ajunge. Şi aşà cunoscuse ea lume multă şi lumea o cunoscuse pe ea şi întreba şi sărac şi bogat de fata din Ţarigrad.

Ei, acum să vedem cine afla-o pe unde e, că demult o fi şi'n ţara noastră sosită, hai"?

Se pornise care pe râs, care pe glume, dar Lucian chiar pe gândire serioasă se zbătea să ghicească poveste moşului. Bătrânul Doreanu în hazul tuturora se necăjea şi el cu povestea chelarului, dar acesta tot în snoave îi ţinù până la cântatul cocoşilor.

Dragomirna roşie ca macul se sculă şi îşi cerù iertare de ghicire.

— Hai să auzim măi nepoată — râse moş Vlad de lângă socri — chit că nu ne-om încuscri cu moş Nicolai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că, mi te-o'nvăţa beţivă purtându-te de drag prin cele pivniţe ale boerului.

Neagu se înroşi de gluma lui moş Vlad, dar mai mult de dragul Dragomirnei, pe care bătrânul fecior o ţinea cam depărtată de băeţii curţii.

— Păi mi-o fi cu iertare moş Nicolae, da la ceste plăcinte chemai şi eu pe fata sărmană şi nu ştiu ce făcu Rodica de o supără, că, ne trânti legănaşul drept în mijlocul bucătăriei, de se sperie Rodica şi deschise fuga geamul.

Rodica se uita lung la ea a întrebare.

— Ce uitaşi surato, că te-a trimes să-ţi schimbi şorţul că nu-i plăcea? Se porniră amândouă pe râs şi Rodica bătând din palme spuse lui taică-său: „uíte-i feciorul, se puse pe cântat!

— Ei, bată-vă norocul de fete! fuse oul cu pricină, de ne stricaraţi pofta plăcintelor! N'oţi fi pus şi de alea clocite? şi se încinse hazul plăcintelor făcute de fete.

— na! că mi-o făcuraţi, zise bătrânul Nicolae, nu v'am spus eu că, vă vor snovi cele plăcinte, ăste moldovenci? Is dela munte şi or avea de lucru Pribegii din satul Roxanei!

— Da cu nora cum rămânem Vlade? întrebă boerul. Se înăsprì cel român şi spuse tăios: „Neagu să-şi caute mireasă şi Nicolae noră că, Dragomirna îi mică în ani pentru Neagu". Şi atât fu tot ca tinerii să înţeleagă vorba răspicată a lui Vlad feciorul că, nu degeaba îşi ţine fata departe de toţi. Erà din alt sat, nepoată orfană şi nu fiică. O crescuse de micuţă lângă el.

Lucian se uită lung la fată. Pentru prima oară vedea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

chipul ei deosebit de al celorlalte fete. Un oval prelung, ochi mari, negri, visători, ceva de oriental în trăsăturile ei fine, prea bine pentru o fată din popor. Vorba-i aşezată, fără îngăimări, părea prea serioasă pentru vârsta ei. Părul de un negru lucitor scotea în relief o pieliţă albă, ce arătă că fata nu prea stătea mult în bătaia soarelui. Pe mama fetei nu o cunoscuse. Feciorul o adusese la ei fetiţă de cinci ani şi o îngrijia singur, purtând-o cu el prin oraş uneori. O dăduse la şcoala primară şi se lăuda bătrânul cu coroniţele ei de sfârşit de an. Atât făcuse, cele patru clase primare şi când şi când se pomenea cu feciorul, că-i cerea ceva cărţi de cetit pentru nepoată. Lucrà frumos, dar niciodată nu ceruse bătrânul, dela boer, un serviciu pentru copilă. O ţinea în cele două camere date ca locuinţă şi rar de tot coborà copila între servitorii de jos. Totuş foarte prietenoasă cu toţi, ajutà cât putea când erà chemată la ceva. Dece bătrânul o ferea de Neagu şi dece atât de tăios răspunsese la gluma boerului, ca să-şi ia Neagu nădejdea dela fată, erà neexplicabil pentru Lucian. Visa feciorul şi copila, un alt trai decât al lumii lor? Ştia că pe fată nu ţinuse s'o dea la învăţătură mai departe; de multe ori însă vorbea feciorul că, mult l-ar trage inima să plece în America. Avea ceva parale strânse, dar bătrânul Doreanu se opusese la plecarea lui. Adesea cu Frederic şoferul căutà să înveţe ceva englezeşte, ba îl văzuse şi pe Frederic, cercând a o învăţà şi pe Dragomirna limba engleză. Se gândea că şoferul are copii prea mici ca să se gândească la vreo încuscrire cu Vlad. Bătrânul fecior se gândea însă, serios la plecare în America.

Cântatul cocoşilor anunţase miezul nopţii; se închinară

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cei țărani creștini, sărutară mâna bătrânului preot și bunului stăpân. Se retrase lumea toată spre odihnă.

Un copil atrăsese atenția cântatului de cocoș și odihnei se lăsară cu toții pentru ziua de muncă de a doua zi.

Lucian, în camera sa se trudia să adoarmă în el, întâmplările nefericitei lui vieți și acele zglobii copile ale serii păreau a întinde ghirlandele mesei, tot înaintea lui, îndemnându-l spre viață și tot spre viață. — Ana, Ana! Ce fatalitate o scosese în drumul lui și ce-a făcut din ea? Unde e azi Ana lui? Se hotărî să se scoale și să se îmbrace. Ușor fără a atinge lucrurile din cameră, se îmbrăcă din nou, după ce-și răcori fața în plinul lighian de apă și coborî jos. Vlad feciorul nu se culcase, măsură pașnic, aleele marii grădini. Se feri de el, dar acesta îl simți și se îndreptă spre Lucian. — Ieșiți la ora asta domnule Lucian? — Vroiam să ies, îngăimă Lucian încurcat.—Sunt orele două de noapte și unde d-ta mergi, numai ai ce căută. De când ai plecat sunt două zile și totul e orânduit. Ana e la mânăstire!

Lucian rămase împetrit.

— Hai cu mine sus, bănuiam eu că, după două zile vei lua drumul marginei de București, dar de azi nu se mai poate! De-l păstrai, păcătuiai, căci boerul la urmă isprăvia prin a vă da binecuvântarea.

Lucian halucinat urmă pe bătrânul fecior sus, în camera retrasă a acestuia.

— Vom vorbì fără grije. Dragomirna e cu Rodica jos, între fete doarme și timpul mărturisirei a sosit. Vroiam să merg în America, acolò e vărul Domniei tale Alfred. Lui mă duceam s'o duc pe Dragomirna că, nu-i nepoata

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mea, ci nepoata Domniei tale, dar atât de lung te-ai uitat la ea astă seară şi să mă ierţi că şi Domnul mă va iertà, eu Vlad, m'am cutremurat! Dragomirna e sânge din sângele vostru! Ea este Ana! Ana lui domnul Alfred şi mi-am păzit-o ca ochii din cap. Eu bătrânul fecior al casei, m'am îngrozit când te-ai uitat la fată şi aş fi dat-o bucuros lui Neagu că e băiat vrednic, dar e viţă din boerii casei şi e păcat să o îngenunchiu eu!

Işi frecă ochii ca după o trezire şi Lucian îi aţintì asupra lui Vlad.

— Prin ce dovedeşti că Dragomirna este a lui Alfred, vărul meu?

— Prin Sfânta Icoană...

— Prin Sfânta Icoană? Dar dacă tu însuţi te-ai fi înşelat? Cum a ajuns copilul Prinţesei Galin în mâinele tale? Şi cum mama n'a recunoscut-o?

— Iertare! Nu pe acesta îl căutà Doamna, ci pe al ei... Pe acesta l-ām ferit eu şi nu l-ar fi găsit nimeni. Jurasem Domnului Alfred că în sfântă pază va fi copilul, chiar de-oi face omor pentru el! Al Doamnei e Luciana, o minciună e că, Luciana e a Prinţesei. Ana e a Prinţesei şi a sărmanului domn Alfred. O!... aveaţi scrisori? A cui erau? Erau ale minciunei toate, toate... Sfânta Maică să mă ierte că milă de boer am avut şi toate în mine le-am închis!

Ana dumitale e fata Mariei, dar ea nu ştie că, eu am furat copilul ei, de unde îl dase şi i l-am trântit în braţe şi i l-am luat pe al Domniţei şi mi l-am îngrijit eu, dar i-am schimbat numele. Il vei găsì cu timpul şi pe al mamei dumitale; e în loc bun, dar... atcaptă când timpul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

va fi sosit. E un Dumnezeu Puternic deasupra tuturora. Dragomirna mi-e dragă, pentru ea am înjunghiat un român, lăsându-l frate cu moartea colò, în pădure, în negrul nopţii şi i-am pus pruncul Mariei alături, că erà doară cu o lună mai mare decât al Domniţei. Era Maria cu un argat noaptea, 2 pe drumul mânăstirei spre satul Mariei. I-am pândit... ştiam că vor fi 2 în taină şi pândiam potecele cu un copil adormit cu mac, ascuns în ghebă... I-am lovit pe român, tâlhăreşte! I-am schimbat pruncul până la faşă şi am fugit peste munte, la rudele mele. Maria se ascunsese înspăimântată în pădure. Nu ştiu ce-au mai făcut, dar a fost de sus dăruit să-şi crească pruncul ei, fără să ştie! Cum l-o fi chemând nu ştiu... Mi-au vestit însă oamenii mei că drumul mânăstirei l-a luat. Aseară primii un flăcăiandru cu vestea. Cei dela munte ne avem oameni de credinţă şi din trei copii dintr'o viaţă porniţi, toţi cresc şi nu rău. A Mariei poate va plăti păcatul, că-i din obârşia noastră, pe cei ai viţei de boer îi ocrotim noi şi Sfânta Maică să ne ocrotească pe ai noştri!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VI.

In toamna anului ..... într'o călească boerească cu patru cai înaintaşi pe şoseaua deasupra Posadei, ce duce în spre stâne, Prinţul Galin, din fundul căleştei, se aplecă pe speteaza din faţă, întrebând pe vizitiu: „Oare nu-ţi aduci aminte Stavruſe unde era acea cruce de piatră de lângă izvorul Ursului"? — Spre vizuina unde vânarăm ast' iarnă. — „Da? ...mi-aduc aminte, e drum de potecă şi nu putem urca. Opreşte aici şi ne vom coborî".

Sări sprinten, dând braţul unei femei tinere, acoperită toată de un voal gros ce nu lăsà să i se zărească taţa.

— Tu mână în sat la conac şi pe seară aveţi grije de camere să fie încălzite.

Vizitiul dădu biciu cailor fluerând. Erà prea deprins cu apucăturile de om de lume ale boerului său.

Prinţul Galin rămas singur, desfăşură voalul tinerei femei.

— Aci ai scăpat de orice ochiu. Pe potecă nu urcă decât oamenii mei, căci se înfundă în pădure adânc. Acolo am o vizuină aranjată de ocazii pentru vânătoare de mistreţi. Azi... de căprioare! Uite un loc unde nu te va mai urmări ordonanţa lui Doreanu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Care ordonanţă?

— Ei, acel nepot de Alfred, de care ai prins atâta frică şi pe care l-ai angajat să ţie tovărăşie Luciei, astă seară.

— Aşa e, dar am în privinţa aceasta mai multă siguranţă în Alfred, decât în Prinţul Vathan, în care tu ai atâta încredere. Vezi albanezul tău, nu-mi prea place; îmi pare că se uită mai mult la Maria ta, decât la Lucia!

— Hm... mie, curios! Mi se pare că, tu micuţo, te uiţi mai des la Vathan şi teamă mi-e că e jocul tău la mijloc, dacă până astăzi nu s'a putut hotărî logodna între Vathan şi Lucia, la care ştii că ţiu foarte munt. Tu nu crezi că am sesizat adevărul?

— Ce eroare! E drept că am cochetat adesea în faţa lui şi l-aş fi angajat într'un flirt mai lung numai ca să-ţi dovedesc că, Vathan e prea puţin serios, pentru ca să-ţi dai averea şi fata după el. Il cunosc pe Vathan din Grecia şi de m'aş fi îndrăgostit de el, nu eram astăzi amanta ta! De Alfred da, mă păzesc, dar nu uită că există un copil între noi al cărui secret îl ştie, sau cel puţin îl bănue Alfred şi ne-ar compromite în faţa întregii lumi. Ce-ţi sunt? Nepoată şi amantă!

— Da, îmi eşti nepoată prin alianţă, dar draga mea, în lumea noastră de se mai respectă surorile. Ce vrei? Viaţa e prea frumoasă ca să nu fie trăită din plin! Asta e deviza mea şi a tuturora din societatea noastră. Voi... femeile, mai aveţi ceva scrupule, până vi se face o educaţie reală şi în urmă iată urcaţi binişor spre vizuinea Ursului!

— Vezi Galine, sunt ironiile tale, care mă dor de multe ori...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ei bine, să trecem atunci la altă ordine de idei. De un timp îmi pare Ermino, că Lucia e schimbată şi mereu retrasă în apartamentele ei, rar de mai apare în salon la vizitele lui Vathan. Cum îţi explici tu asta? Să fie îndrăgostită cu adevărat de Alfred?

O mică paloare acoperi obrajii Erminei şi braţul ei tremură.

— Ţie ţi-e rece?

— Nu.

— Atunci dece tremuri?

— Dela plecare simt o mică febră şi aş dori mai bine să ne îndreptăm spre conac. Nu eşti de părere?

— Nu te pricep de loc. Doreai să ne plimbăm în pădure, deodată te simţi obosită. Hotărît nu eşti dispusă decât în saloanele din Bucureşti, unde eu numai sunt dispus să te văd.

Micul picior bătu puţin nervos pe loc şi se întoarse brusc.

— Ei da, nu mă simt nicăeri bine. Ştii că acel copil dela mânăstire mă urmăreşte mereu! Uneori l-aş vrea lângă mine, alteori l-aş vrea mort!

— Mort!... dar asta nu e dat Prinţului Galin, draga mea. Mă întreb dece l-ai născut tu, care ai evitat de a mai avea cu Doreanu... Mi se pare a nu ştiu a câtăoare îmi vorbeşti de acel copil! Ce vrei să fac din el? De când l-ai născut, nu te-ai dus niciodată să-l vezi; dar de câteori eşti cu mine, mă plictiseşti cu el! Lasă-l să crească şi când va fi mare o voiu înzestrà. Ce pot face mai mult? Să-l iau în casa mea? Ia-l la tine. Găseşte modalitatea şi ţi-l ia. L-ai învârtit pe Doreanu cum ţi-a plăcut, poţi să-ţi aduci şi un copil foarte uşor! Ori ţi-e frică?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu... nu mi-e frică, dar ţine bine minte că, copilul Prinţului Galin va creşte în casa lui Doreanu, a lui Alfred Victor Doreanu, în Palatul Prinţului Galin! Ai auzit Prinţe?

Galin se oprì pe loc.

— E opera ta?

— Da, e opera mea! E opera fiicei tale! Lucia e gravidă de 7 luni.

Galin o fulgeră cu privirea.

— Plecăm cu primul tren la Bucureşti.

Se întoarseră la conac. Cu trenul de ora 4 se întoarseră în Capitală. Din gară se despărţiră fără a-şi mai vorbì nici un cuvânt.

Ermina se azvârlì într'o maşină şi dădù adresa şoferului. Radioasă ca după o mare victorie, îşi scoase din geantă oglinjoara, trecù puful de pudră pe faţă şi îşi desăvârşì tuoaleta. Maşina se opri într'una din străzile principale. Sună la un apartament din marea casă, unde un portar în livrea, străjuia. Deşi înfăşurată în voalul ei gros, totuşi portarul părea a o cunoaşte după siluetă, căci o salută respectuos. Un valet îi deschise uşa şi o întroduse în salon. Ii dădù o mică carte de vizită. In mai puţin de 5 minute apărù în salon Prinţul Vathan. După o uşoară înclinare din cap, Prinţul o întrebă ceremonios: „Cărei împrejurări nefericite poate, datorez vizita Doamnei Doreanu"? Ermina îşi muşcă buzele şi îşi înăbuşì revolta acestei primiri.

— Prinţe, te-aş rugà să faci o mică vizită Prinţului Galin în noaptea aceasta.

— La ora aceasta Doamnă, neanunţat?!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da, la ora aceasta. Lucia viitoarea dumitale logodnică, ţine neapărat să te vadă!

— Curios... d-ra Galin sunt mai bine de două luni de când n'a mai apărut la nici una din vizitele mele şi nu-mi pot explică dece v'a dat domniei voastre această însărcinare! Mă scuzaţi doamnă, dar nu mă pot execută. Vă făgăduesc că mâine la ora 5 voiu fi la dispoziţia d-rei Galin, fără a mai aşteptă o altă invitaţie.

Erà prea mult pentru Ermina; i se făcea o primire ca unei femei de rând. — A! se va răzbunà! E un afront la care nu s'ar fi aşteptat. Ea, Ermina, căreia toate uşile îi erau deschise, fu înfruntată de acest oriental pe care ea îl urmarea atât! „Al Luciei nu va fi"! „Al meu va fi cât de târziu şi atunci îl voiu şti îngenumchia"!

Se sculă, cu un zâmbet despreţuitor întinse Prinţului, mica mână mănuşată. Acesta se înclină şi-i sărută mâna conducând-o până la scară. Nezărind nici o maşină păru surprins.

— Aţi venit pe jos?

— Nu, cu maşina, dar mă întorc prin graţia dumitale, pe jos!

Prinţul rămase încurcat.

— Atunci daţi-mi voe să vă conduc.

— Să mă conduci? Crezi că am nevoe să fiu condusă? Probabil că maşina dumitale o ai angajată în altă parte şi nu e în garaj!

— Doamnă, azi dimineaţă am pus-o la dispoziţia lui Alfred. A ieşit cu ea afară din capitală.

— Da!? Ei bine, noapte bună Prinţe, mâine ne întâlnim la Galinii.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Plecă într'o stare de nervi pe care numai alergătura depe stradă o mai putea stăpâni.

Işi aranjase tot, dar tot! Il angajase pe Alfred să ţie tovărăşie Luciei. Pe Vathan vroia să-l conducă ea singură în apartamentele Luciei pe furiş, spre a o dezonorà în faţa lui Alfred. Cum s'au încurcat toate şi cine i le-a încurcat? Pentru Lucia şi Alfred era plecată cu Galin la conac. Işi jucase admirabil rolul de artistă, colò în pădure. A! ştia ea că Galin nu-şi va da fata după Alfred, dar ea nici nu urmărea altceva cu îngâmfatul Prinţ, decât să-l dezonoreze, să pue mâna pe o parte din marile domenii. Dece născuse un copil? De drag de a fi mamă? O! Lucia! cum a privit-o de sus!... Şi cât de bine a prins'o în mrejele dragostei cu Alfred!

Aci, însă capul ei se plecă în jos. — 'Cât a luptat să-l captiveze pe acest Alfred! Atât... 2 bărbaţi... Alfred şi Vathan pe care n'a putut să-i învingă şi o ură se dezlănţui în sufletul ei pătimaş.

„Să-i piardă, să-i piardă pe toţi 3, sau să-i îngenunche în faţa ei"!

La ora 10 intră în apartamentele ei. Işi sună camerista.

— Alfred e acasă?

— Nu, doamnă. Azi n'a fost toată ziua acasă.

— Dar Lucian doarme?

— A fost puţin bolnav şi Vlad e în camera lui.

— Aţi chemat doctorul?

— Nu, Vlad ne-a spus că nu are nevoe şi-i spune basme copilului. A dormit până la ora 4 şi Vlad n'avrut să-l culcăm devreme. Doamna doreşte să-l vadă?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu, poţi să mă laşi singură că, nu mai am nevoe de tine.

Se azvârli pe dormeză, pândind întoarcerea lui Alfred şi adormi îmbrăcată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VII.

Lucian s'ar fi coborît jos şi într'un elan Dumnezeesc ar fi adus în braţe pe mica codană adormită şi ar fi depus-o dar... la patul tatălui, acel copil cu ochii visători ai neamului Doreanu! Dar erà încruntat bătrânul fecior, ce deţinea un lanţ de taine a neamului Doreanu şi a Prinţului Galin.

Câtă comoară ascunsă erà în cel bătrân ţăran de munte, ce în credinţa boerilor nu se dăduse în lături nici în faţa crimei. Soldat credincios, el ştia că trebue să apere averea, cinstea şi viaţa boerilor!

Timid în faţa omului de munte, în faţa credinţei însăşi, Lucian cu glasul tremurând întrebă: „Deci am o soră Luciana! Ai ascuns-o să nu faci durerea tatei, să nu bârfeşti numele mamei! Unde e Luciana?

— Luciana, e copilul păcatului! De-ţi erau paşii îndreptaţi acolo, bătrânul Vlad ţi-ar fi spus: e sora 'ta, păzeşte-te de păcat. L-ai iubit pe al Mariei! E sânge amestecat. Uite că luă drumul mânăstirei! Mai mult nu cere dela mine că, nu-ţi va folosì la nimic. Luciana e 'fată bălae ca şi Doamna şi am ascuns-o tot eu, căci furată de unde fuse dată, a fost de însuşi Domnul Alfred, care nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

vroia răzbunarea ci să-şi cruţe în dragoste pe unchiul său. Erà dată la mănăstire în grija unei stariţe, mânăstirea fiind pe moşia Prinţului Galin. După trei luni se duse domnul Alfred şi-i spuse stariţei: „Sunt trimes să-mi dai copilul, uite-ţi plata". Luă frumuşel copilul şi-l dădurăm frumuşel unei femei rude ale mele, căreia îi murise pruncul. Act în regulă, copila creşte colò între ţărani şi atât au o fetiţă. Ce să-i faci? E de neam, dar o învăţà drumul curat al vieţii ca şi acei ce o cresc şi habar n'au a cui e. Le-am spus că am găsit-o aruncată în pădure. S'au închinat oamenii şi au socotit-o binecuvântarea trimeasă de cer, pentru pruncul lor mort. Fii fără grije, când n'o mai fi boerul, ţi-ai cunoaşte sora, dar las-o colò, unde Domnul a orândut-o, că e multă sfinţenie şi frumuseţe în viaţa ţăranilor. Nu vezi d-ta domnule Lucian, cât s'a închis casa bietului boer, pentru o femee? Ce vei face s'o cunoşti că, e fetişcană mare şi apoi... e copilul păcatului!... O! cât a căutat-o Doamna şi a murit de jalea ei, dar de jalea dumitale nu şi nici de-a boerului! De jalea copilului păcatului a fost osânda ei. Domnul prin copil ispăşirea i-o fi dăruit că, mult bătrânul boer erà amărât. Vroia s'o găsească şi s'o aducă în casă ca copil al domnului Alfred.

Le ştia taina şi prin mica Ană, vroiau să-i ţie gura închisă pentru boer. Plecă Domnul Alfred nu de frică... şi nici de grija copilului, căci amândoi erau în sama noastră, dar nu mai putea răbda blestemăţia doamnei! Dumnezeu Sfântul să mă ierte, că-ţi este mamă dumitale.

Cele scrisori din birou dânsa le puse după ce Domnul Alfred luă drumul Americei. Îşi făcea rostul de a-şi aduce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

copilul şi cum copilul îl pierduse de trei luni, habar n'avea nici cui seamănă că, la acea vârstă nici ochii plozilor nu-s limpezi ca să ştii ce o să iasă. Schimbi un prunc pentru altul uşor, când nu ţi-l creşti la sân! L-ai născut şi l-ai azvârlit şi pasă-mi-te să-l mai cunoşti!

Lucian întrebă din nou:

— Dar Ana a Mariei a cui este?

— A cui?... La ce v'ar folosi Domnule Lucian! Dumnezeu Tatăl şi-a făcut dreptatea, este a Prinţului Galin. Este a Prinţului ce a nenorocit pe copilul său şi pe Domnul Alfred. Pe bunul boer, căci însăşi Luciana e copilul Doamnei şi a Prinţului Galin.

Lasă-le copilele unde Domnul le-a orânduit. Una-i la mânăstire şi una-i între ţărani. Pe Luciana şi-ar fi luat-o Prinţul, dar n'are de unde. Pe Ana Mariei, e din popor şi Domnul şi-a închinat-o! A neamului Doreanu e în casa noastră. E orânduiala Cerului Puternic! O vom da boerului şi-om vesti şi pe Domnul Alfred de i-om mai da de urmă... El mi-a spus doară atât: „Du-o între ţăranii voştri şi las-o ţărancă cinstită să crească"! Boerul însă va orândui viitorul fetei.

Lucian căzù în genunchi în faţa bravului român în plete sure; acesta îl ridică în braţele sale.

— Uite Icoana Mântuitorului! Ea păstrează închise actele cu cel de botez al Dragomirnei... al Anei... al nepoatei boerului şi nu al nepoâtei mele! Am căzut în genunchi în faţa preotului din sat. I-am mărturisit păcatul, mi-a botezat fata pe numele de Ana şi mi-a dat actul de botez... Biserica păstrează ceiace oamenii ascund. Insemnase bietul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

preot bătrân, un botez făcut de el, în miez de noapte, a unui sărman copil din flori!

Acì se termină povestea tristă a celor trei copii din flori şi bătrânul fecior îl rugă pe Lucian să se culce că, el va pregăti şi pe boer pentru bucuria mare. — E bătrân şi prea a suferit mult în astea două zile şi milă-ţi fie de el că, tată-ţi-e şi milostivirea Tatălui deasupra va fi — încheie bătrânul Vlad.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VIII.

Pe drumul Posadei, o maşină cu doi tineri alungau în drumul mare, un revărsat de zori.

— Crezi că o să fim la timp?

— Cred. Trenul debea ajunge la ora 2. Până la acea blestemată vizuină au de făcut o oră cum merg ei, deci la trei cel mult suntem ascunşi în dosul vizuinei.

— Cunoşti bine drumul Alfred? Unde lăsăm maşina că, nu trebue să ştie nimeni nici din casa lui Vathan, unde ne-am oprit.

— Nu. Noi o luăm pe partea opusă muntelui, nu pe drumul conacului. Vor crede că suntem plecaţi spre „Piatra Arsă" ce nu e pe moşia lui Galin. Să ştii însă că sunt stânci grele de trecut.

— Sunt deprins cu ascensiunile din Alpi şi nu ne-or fi azi, Carpaţii vrăjmaşi! Tu, însă nu te îngrozeşti de faptă Alfred?

— Nu... O! de-ai şti cât nu e nimic sfânt în femeea aceasta... dar nimic! Sunt numai trei luni decând a născut la mânăstire, un copil. Bietelor maici li s'a impus tăcerea, de Galin care întreţine mânăstirea, fiind pe una din moşiile lui. De altfel ele habar n'au cine e Ermina şi o cred

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

o rudă a lui Galin. Câte blestemăţii nu iscodeşte mintea bolnavă a acestei femei!... Mă angajase astă seară să-i ţin tovărăşia bietii Lucii! Şi aceia e o nenorocită! Mi-e milă de ea, dar ce pot face eu? Aş lua-o cu mine în lumea largă, dar vreau să nimicesc din societate pe Ermina, schilodind-o! Pe ea care şi-a bârfit cu toţi dearândul, căminul şi numele Dorenilor... O! Ce sete de răzbunare clocotă în mine!

— Potoleşte-te Alfred, voi doar nu sunteţi din neam de corsicani, ci un popor mai blând!

— După mamă Elio, sunt italian, după tată, român neaoş!... Elio, sunt 15 luni decând am împânzit munţii a două judeţe, cu oameni de credinţă. Un neam întreg îi am în serviciu, până în oamenii Palatului Galin. Nu e pas al Galinilor să nu-i cunosc. Să ştii că mâine poate nu mai am nici un ban şi datorii nu vreau să fac. Mai am două luni de stat în ţară şi de o fi să ajung şi cerşetor voiu pleca, unde voiu vedea cu ochii. Nu ruina financiară m'a descurajat, ci acea morală pentru un biet unchiu ce munceşte departe, înstrăinat, ca să-i ţie Erminei rangul de ambasadoare în ţară! Mă pricepi tu Elio, câtă suferinţă a trebuit să fie în mine ca aseară să cerşesc maşina lui Vathan, să plecăm în munţi pe două zile, recurgând la o minciună! Eu Elio, care n'am ştiut să spui un basm unui copil să nu dezmierd o inconştienţă de copil printr'un neadevăr... Te-am luat pe tine copilul Alpilor, părtaş la răzbunarea unui copil al Carpatului!

Elio îi strânse mâna în jurământul unui „*amin*". Maşina se oprì la casa unui pădurar.

— Ion e acasă?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da! îi răspunse o femee oacheşă ce părea a-l cunoaşte bine pe Alfred, dar privea cu neîncredere pe noul venit.

Intrară în casă.

— Mai e ceva nou, Ioane?

— Plecă în zori dela conac, Stavru, la gară. Tâta-i tot.

— Dă-mi flinta ta, mă duc să vânez. E îngrijită?

— Ca oglinda.

— La ora şase să fii ca din întâmplare la vizuina Ursului.

— Înţeles.

Alfred luă arma pădurarului şi ambii tineri plecară pe drumul opus Posadei. La ora trei se postară în dosul vizuinei la pândă. Se trecu ora 5, nimic pe potecă. La ora 6 apără Ion. Alfred îl întrebă din ochi.

— „La ora 4 s'au întors la gară şi au plecat".

Elio zâmbì.

— Ei Alfrede, nu ţi-e dăruită Corsica ţie şi nici mie Te fereşte Dumnezeu de păcat!

Alfred întinse flinta lui Ion şi un lung oftat de uşurare ieşì din acel piept zbuciumat de suferinţă.

Ştii ce Alfred, fii copil cum ai fost. Nu tu vei îndreptà lumea şi uite nici minciuna nu ţi-e dată; mergem cu maşina spre Bran şi mâine seară ì-o dai frumos Prinţului Vathan cu un „mersi".

— Nu eşti dispus să facem altă ispravă? Intrebă Alfred.

— Da ştiu eu la ce te mai gândeşti? Eu te rog numai să nu fie ceva rău.

— Nu. O faptă mai bună decât socoţi, dar am nevoe de Vlad. Ioane, la noapte să fii în Bucureşti. Spune-i lui Vlad,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că-l aştept pe drumul Dragoslavelor, la stejarul nostru, mâine la ora 6.

— Prea bine.

— Uite, ai banii de drum.

Ion salută milităreşte şi plecă.

— Măi Alfrede, dar acest om e mai mult decât sclavul tău şi e depe moşia lui Galin!

— Toţi depe moşia lui Galin sunt ai Dorenilor, căci mai multă pâine au mâncat dela Doreni şi mai multă umilire dela Galini. Sunt moşiile învecinate şi la noi îşi găseau adăpost, când specula nemiloasă a Prinţului le răpea sufletele şi românul răsplăteşte întreit, bucăţica de pâine, când i-ai dat-o în cinste.

— Frumoasă ţară şi sfânt popor!

— Da, de nu ne-o stricau năravurile străinilor pripăşiţi de veacuri în ţară! Haiducia era cinste odată la ei şi azi nu stau în cumpănă, când nevoia o cere. Atât, să fie cauza dreaptă că flinta li-e gata, dar şi-o cântăresc adânc în cuget!

Se întoarseră pe drumul scurt, la casa pitită din munţi.

— Leanco, mi-e foame!

Oacheşa femee, cu sprinteneala femeei de munte se puse să pregătească nişte pui la frigare.

— Să nu-l aştepţi pe Ion. E plecat la Bucureşti.

— Cu „Domnul"!

Mâncară, mulţumiră ţărancei şi plecară cu maşina pe o noapte frumoasă spre satul „Podul Dâmboviţei".

— Mergem spre Bran? Intrebă Elio.

— Nu, dar pentru Prinţul Vathan suntem plecaţi spre Bran.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Şi pentru noi? Râse Elio.

— Pentru noi? Fără destinaţie! — Şi voioşia din depărtatul colegiu „Saint Jean" din Elveţia, unì într'un râs copilăresc, pe copiii munţilor, înfrăţiţi.

— Măi Alfrede, nu mai e România pentru tine de azi! Tu copil orfan, nu vezi ce cămin rece ţi-a fost hărăzit lângă un unchiu nenorocit? Hai la noi, colo în Elveţia. E ţara ospitalieră unde la aceeaş vatră, copilul Alpilor îi îmbrăţoşe pe toţi. Prin plecarea ta poate şi acel micuţ Lucian îl va lua Domnul Doreanu lângă el, în Grecia şi atunci va fi şi ea nevoită să plece lângă unchiul tău că, nu-i va mai da mâna să stea singură în Bucureşti.

— M'am gândit Elio, dar am datoria să mai stau două luni şi în urmă voiu fi la tine sosit.

Tăcură amândoi. Pe gânduri mature rămaseră doi copii ce nu numărau decât 24 de ani ai adolescenţei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

IX.

Ermina adormită în planul ei de răzbunare se trezì la ora 7 dimineaţa. Se sculă şi se aşeză lângă măsuţa ei de lucru. Acì zărì debea atunci, o scrisoare. O deschise repede. O scriere bărbătească pe care o cunoştea bine că e a lui Alfred, îi excită curiozitatea. — „Sunt plecat pe două zile, cu un prieten din copilărie, în munţi spre Bran.

Alfred.

— Nici un titlu. O nouă ofensă. Alfred nu-i mai spunea nici într'un fel. „Alfred! Ce copil nevolnic şi inconştient! Şi vrea s'o despreţuiască în casa ei?... Hm!... Vom vedea peste două luni, când i se va azvârlì un copil, unde-l va creşte!... Lucia e aşa de prostuţă că, nu i-a înţeles jocul... O fi crezut gâsculiţa, că i-am cedat ei pe Vathan şi pe Alfred!... Mă ştie amanta lui Galin şi mă despreţuieşte... Va cere ajutorul meu... două luni de răbdare... O! cum nu ştie ea că, camerista ei, admirabila Catuşa e a mea şi nu a ei şi... dragostea ei pregătită de Catuşa... Maria!... Maria mă încurcă pe mine... Cât a trebuit şi acolo să joc un rol greu...! 2 luni... 2 luni şi pe toţi îi voiu îngenunchia!... Catuşa va jura că a fost Alfred. Va jura vrând, nevrând în faţa lui Galin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi a lui Vathan. Va fi un duel. Alfred trebue să dispară sau să îngenunche la picioarele mele 2 luni... Ce greu trece timpul"!

Ochii femeiei vipere, scăpărară şi gândul, infernul răzbunării clocea!

— Trebue să o alung pe Maria. Ea mă împedică. Pe Galin trebue să-l conving că, bastarda Mariei este a lui Vathan!... Totul erà perfect aranjat cu Catuşa. L-ar fi găsit Galin pe Vathan în camera Mariei... Ce scandal!... Cădeam peste ei în toiul scandalului căutându-l pe Alfred, pentru Lucian bolnav... Ce uşor se poate produce o febră la copil!... Şi n'am răuşit decât atât!... Să produc febra copilului... Nu, nu... trebue să termin la ora 5. Imbecilul de Alfred de unde şi-o mai fi găsit tocmai acum un prieten?... Poate că e mai bine! Pentru moment trebue să iau înţelegere cu Catuşa".

Işi sună camerista.

„Elso, prepară-mi cafeaua şi vom sta puţin de vorbă amândouă. Grăbeşte-te numai că, la ora 10 trebue să ies".

Rupse scrisoarea lui Alfred cu un zâmbet satanic şi o asvârlì în coşul cu hârtii.

După un sfert de oră, camerista se întoarse cu cafeaua. Ermina şi-o sorbea în rotogoale de fum. Elsa rămase în picioare privind dezgustată pe stăpâna, ce o anunţase că va lipsì câteva zile şi acum o vedea brusc întoarsă acasă. Ii cunoştea obiceiul de a nu şti nimeni, când pleacă uneori şi nici când se întoarce. Işi făcea însă serviciul buna germană, în plină conştiinţă că, pentru bucata ei de pâine trebue să servească, dar dragostea ei toată se revărsase pe Lucian şi adorând copilul, respectà mai mult

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pe bătrânul Vlad, pe care-l vedea tremurând după copil.

Doria stăpâna ei să-i vorbească şi sta smerită în faţa ei.

Ermina după ce-şi bău cafeaua, îi spuse: „Uite scaunul de lângă cămin. „Şezi!" Elsa se aşeză.

— Am de vorbit mai mult cu tine. O cunoşti pe Catuşa demult?

— Nu, doamnă.

— Nu sunteţi prietene?

— Nu.

— Dar Catuşa ţine mult la tine şi te vizitează des! Cum într'un an nu v'aţi împrietenit mai de aproape? Sau nu-ţi place Catuşa?

— Doamnă, în educaţia noastră germană evităm să ne apropiem prea mult pe cineva, cu atât mai mult, când suntem nevoite să facem serviciul în casele străine. E pentru siguranţa şi a noastră şi a stăpânilor.

— O, buna mea Elsa, dar aici la mine poţi fi fără grijă. Servitorii bărbatului meu, deşi nu-i pot suferi că-s ţărani toţi, lipsiţi de manieri, totuşi sunt de credinţă caseï şi o păzesc ei. Nici tu nu trebue să trăeşti prea singuratică şi Catuşa ţi-ar fi o bună prietenă cu atât mai mult cu cât Domnul Alfred, nepotul meu e îndrăgostitul Prinţesei Galin!

Ermina zâmbi prefăcut, lăsând a părea prea mulţumită de acea dragoste.

— Voiu încercà doamnă, să mă împrietenesc atât, cât firea mea poate.

— Trimete-l pe Vlad la mine.

Elsa ieşì.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Se trecuse o jumătate de oră, nici Vlad, nici Elsa nu apărură. Ermina enervată, sună din nou.

Elsa venì grăbită.

— Doamna mă va scuzà — spuse ea încurcată — dar am fost de l-am chemat pe Dan grădinarul, la copil. S'a sculat şi erà singur. Pe Vlad nu l-am găsit.

— Dar unde e Vlad?

— Nu ştiu, repetă din nou Elsa.

— Trimete-l pe Dan la mine.

Elsa ieşì şi se reîntoarse cu Dan.

— Unde e Vlad?

— Hm! Unde să fie? la i-o venit unul din satul lui şi-o plecat în oraş. Ne-o spus doar atât: „Ei cu 'bine că azi nu-s acasă; plec în târg". Nu-i ştiţi domnia voastră năravul? Când i-o picat careva din sat, îşi face omuí sărbătoare! Ce să-i faci? Atât năravare şi el! O ia razna cu ai lui să le arate oraşul. Chitesc că azi o lipsì toată ziulica, mai vârtos că ştia creştinul că, nici cuconiţa n'o fi acasă câteva zile. De copil ştie el că domnişoara Elsa nu-l lasă nici un strop singur, când nu sunteţi acasă.

Ermina se încruntă, dar îşi stăpânì necazul şi-i concedie pe amândoi.

Se făcuse ora 8. Nerăbdarea de-a şti ce s'a petrecut la Galini, o făcea să se plimbe enervată dela un capăt, la altul.

Se duse în camera copilului. Micul Lucian i se azvârlì în braţe. Ea îl îndepărtă.

— Nu te mai iubesc. De sigur că ai mâncat fructe nespălate şi te-ai îmbolnăvit. Azi nu veí bea decât ceai!

Copilul îşi plecă capul în jos şi micile buzişoare tre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

murară a plâns. Ermina plecă urmărită de privirea plină de dispreț a cameristei, care se întoarse spre copil.

— Nu plânge! Elsa îți dă mâncare. I-am spus Roxanei să-ți facă o supă bună, bună, dintr'un pui miii...c de tot! Și acum Elsa dă cacao cu lapte. Ce ceai? Lucian nu-i bolnav! Vlad a spus.

Și buna germană îmbrățișă cu dragoste, nefericitul copil.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

X.

La ora 6, pe drumul indicat, sub stejarul cunoscut, Vlad îşi fumà liniştit pipa. Părea voinicul român că, sub acest stejar îşi cunoştea popasurile de ani. Nici o umbră de neliniște nu se putea zări pe faţa acelui brav om, căruia Alfred, astăzi îi dădea cine ştie ce însărcinare. Grea ori uşoară, Vlad se supunea fără târg, înmormântând în el taina. Dela cotitura ce duce spre Piatra Arsă se ivì Alfred cu Elio.

— Uite-l pe Vlad, zise Alfred lui Elio.

Vlad zărindu-i, se sculă şi înaintă spre cotitură.

— Ne înfundăm mai colo, în pădure şi mi-i spune domnule Alfred ce ai de spus, că degeaba ştiu că nu m'ăi fi chemat acì.

— Da, Vlade şi ştiu că vei păstrà taina, dar nu e uşor de făcut că nu ştiu unde vom duce acel copil, pe care ţi-am spus eu, că trebue să-l răpim.

— De dus l-oiu duce eu, dar de luat cum îl luăm? Nu e uşor să merg într'o mânăstire, unde maica stariţa ar putea spune cum a fost omul.

Hai să zicem că oiu sărì gardul, oiu sparge un geam şi am luat plodul, care de-o începe a orăcăì şi-ţi trăzeşte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

toată mânăstirea cu orăcăiala lui, pune-te şi înăbuşe copilul. Ei, uite ăsta e păcat şi ăst păcat, Vlad nu-l face!

— Vlade, de socoteam aşa, cum zici tu, îl luam de când ţi-am spus, dar vezi planul e altul. Ne ducem toţi trei, la mânăstire. Noi doi rămânem pitiţi în pădure şi numai Elio pe care nu-l cunoaşte nimeni, se prezintă la mânăstire şi cere copilul din partea Prinţului Galin şi dacă Elio izbuteşte să facă pe tatăl copilului, îl iei tu, dar unde-l duci?

— O!... Asta-i uşor! Dincolo de hotar am răzbit cu el prin pădure până'n zori. Şi nu-l înstrăinez! Le spun eu, la ai mei colo de hotar: iaca năpaste, venii în musafiri şi în potecă un prunc... de fecioară hotărît! Asta-mi trebuia? In urmă uşoară treabă. S'o duce ruda cu declaraţia la domn notar, că s'a găsit un prunc cu'n bilet că-i botezat pe numele de Reveca şi socoata-i gata.

Elio îl măsură pe Vlad, uimit de uşurinţa combinaţiilor bine calculate.

El care îşi făcea de azidimineaţă în minte, micul discurs de tată, către stariţă, Vlad i-a găsit copilului şi locul şi înregistrarea în acte şi paza de a nu se săvârşi de două ori, taina botezului.

Se înfundară tot mai adânc în pădure şi după un mers de două ore ajunseră în preajma mânăstirei. Alfred şi Vlad rămaseră în pădure. Ingrijorat de neizbândă, Elio înainta singur pe poteca mânăstirei. Se trecu o oră. Pe aceiaş potecă de astădată, Elio se întorcea ţinând în braţe cu stângăcie, micul pui de prinţ, al doamnei Doreanu. Vlad îi ieşì înainte şi luă copilul.

— Apoi de acum cu Domnul şi să crească domniţa Re-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

veca mare, că aci la poale de stejar, nume rumânesc i-am dat!

Işi făcù cruce cel român de hotar înrudit şi plecă la rude de peste hotar.

Alfred şi Elio rămaseră nehotărîţi locului. In urma răpirii nu ştiam ce drum să apuce: cel de miez de noapte prin acea faptă a minţii întunecate, sau cel de răsărit, pentru zorile copilului răpit.

— Mergem spre apus, Alfrede şi Domnul va fi cu noi! Eu nu regret ce am făcut. Copilul va creşte în viaţa frumoasă a muntelui. Lăsat doamnei Doreanu, se va pierde ca şi ea, întoxicat de acele miasme otrăvitoare ale capitalelor mari, în care femeile puţin pregătite printr'o cultură superioară, nu pot decât să ia în cele mai multe cazuri, viaţa desfrâului, făcându-şi o educaţie a romanelor senzaţionale, din care în loc de-a alege miezul dospit al pâinei, ele nu culeg decât tot ce-ar putea excità simţurile lor. Deci cu Domnul şi să nu regreţi fapta, căci ai salvat pentru cer, un copil.

Inviorat Alfred, de cuvintele lui Elio, se închină în cel desiş de pădure pentru fapta nelegiuită, pe care el o socotea a o fi săvârşit şi luându-şi prietenul la braţ, îi mărturisì planul său de viitor.

— Elio, vreau să dispar pentru lumea mea cunoscută. Avere imobiliară nu am. In rentă aş avea atât, cât mi-ar trebuì pentru o înstrăinare... dar sunt alte încurcături! Ştii până unde a ajuns Ermina?

— ?...

Elio îl întrebă doar cu uimire în privirea ochilor săi albaştri, de seninul curat al cerului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ei bine, mi-a azvârlit într'o zi cuvintele: „Lucia mi-a declarat că e gravidă şi copilul e al tău. Te aşteaptă un duel, ceiace însemnează moartea. Numai intervenirea mea, te va salva, dar am de pus condiţii în această salvare şi de eşti băiat inteligent, mă vei pricepe".

Privirea ei erà atât de provocătoare, încât nu m'am apărat şi nici curiozitatea de a întrebà de unde până unde i-a sugerat Luciei, ideia de a-mi azvârlì acel ponos pe cap, nu m'a ţintuit locului. Am întors revoltat şi îndurerat până la sânge, spatele şi am plecat.

M'am întâlnit cu Lucia şi i-am spus declaraţia Erminei. Mi-a îngăimat aiurită, că e just şi peste două luni va fi mamă! Eu îţi mărturisesc Elio, că nu sunt tatăl copilului, deşì o ador pe Lucia, dar grozăvia acestui mister e de nepătruns. Lucia mă adoră asemeni şi acum explică-ţi acel copil, căci al meu nu e!

Elio se uită lung şi aproape neîncrezător la Alfred. Intr'un târziu îi spuse şovăind: — Dragul meu Alfred, tot ce-mi spui tu, iese aproape din cadrul realităţii.

Lucia îţi declară că copilul e al tău, tu declari că nu, deci ori ea erà căzută în inconştienţă, ori tu şì în acest caz plutim într'un mister grozav, în care o a treia mână criminală a intervenit. Teamă mi-e că Lucia e o fire bolnăvicioasă şi un mister vrea să ascundă, căutând în tine apărarea. Ce urmăreşti tu acum? Ce intenţii ai, că nu ai cerut-o în căsătorie?

— Eu? O prinţesă Galin, în sărăcia mea, cu un copil ce nu-l ştiu al cui e?

— Atunci?

— Aştept deznodământul fatal... naşterea care va fi în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

două luni. De va fi secretă acea naştere cum Lucia mi-a declarat, în aceiaş noapte copilul va dispare. Am în palatul or, un copilandru care-l va anunţà la timp pe Vlad. Un fel de pagiu al Luciei... Nu vezi tu, în câte curse m'a aivârlit această Ermină, în care nu e decât trup, iar sufletul diabolic nu iscodeşte decât cum ar putea îngrămădi trupuri şi numai trupuri, în jurul ei?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

XI.

La ora 8, Prinţul Galin despărţindu-se din gară fără nici un cuvânt de Ermina, se îndreptă spre palatul său. Clocotea în furie umilinţa azvârlită de acea Erminä, pentru care îşi uitase datoria de tată, faţă de mica lui Lucie, pe care deşi om de lume, înrăit în toate apucăturile celor ce au putinţa a-şi azvârlì banii pe fereastră, o ferise pe ea copila primei lui dragoste, de tot ce-ar fi putut înrâurì asupra sufletului ei curat. Apărea în saloanele lui, orbind lumea în lux, dar maniera ei de prinţesă, crescută în morală severă, de un tată ce apreciase destul o societate, părea o floare rară ce răspândea un parfum exotic, dar care distanţa pe oricine s'ar fi apropiat de ea.

Lucia... Lucia lui gravidă!... I-o azvârlise în abiz o Erminä... o amantă... o bacantă ce nenorocise atâta lume şi azi pe el... pe Prinţul Galin... Cu cine? Cu un orfan Doreanu!

O dorinţă de a călcà în picioare nu doi copii fără experienţa vieţii, ci o femeie al cărui abis sufletesc îl cunoscuse, dar al cărui trup de păpuşă îl îngenunchiase pe el. Să se răzbune... El, Prinţul Galin în luptă cu o femeie? Nu. Nu e de demnitatea lui. Pe Alfred...? Un copil nevolnic. Departe de societatea lui, l-ar fi chemat şi i-ar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fi spus: iată e Prinţesa Galin! Eşti poate numai tu, copil inocent, vrednic de ea. In suflet îl iubea pe acest Alfred cu ochii lui meditativi şi cu acea timiditate în mişcări. Bănuia un suflet mult depărtat, de sufletele comune. Dar e societatea! O! acea societate, care l-ar fi condamnat pentru o... mezalianţă! Să pedepsească pe Lucia? Un copil căruia el singur i-a aprobat tacit tovărăşia lui Alfred? Pe cine să cadă răzbunarea?

Intră în biroul lui, îşi luă capul între mâini şi rămase în adâncă meditaţie. In cele din urmă luă hotărîrea să ascundă păcatul. Sună şi-şi chemă pe Maria. Aceasta intră slăbită ca după nopţi de veghe.

— Mario, unde e copilul tău?

Timidă îşi plecă capul şi răspunse într'un oftat dureros: „La munte, la rude".

— Cine ţi-l lăptează?

— O soră a mea.

— O soră a ta! Bine. Trimete pe Catuşa.

Semeaţa rusoaică, cu o prefăcută mină de supunere se prezintă în faţa Prinţului.

— Ce face domnişoara?

— Citeşte o carte, domnule.

— E singură?

— Da.

Prinţul rămase surprins.

— Astăseară să-ţi faci bagajul. Mâine la ora 8 treci la administrator, să-ţi iei comptul şi la ora 9 să fii plecată din palat.

Catuşa împietrì un moment locului; cunoscându-l pe prinţ, ea ieşi clătinându-se, fără nici un cuvânt.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

O sumedenie de combinaţii se zbăteau în capul cu fruntea lată, bătută de gânduri, când furioase ca talazurile unei mări înfuriate, când limpezi şi cristaline ca picăturile parfumate din roua florilor.

Lucia, sărmana lui Lucie, căreia mândrul Galin nu cutează a-i sfâşia sufletul prin părintească observaţie a unui tată zdrobit sub durerea celui mai groaznic adevăr. Lucia lui, podoaba neţărmurită a Galinilor, pe care el o crescuse departe de lume, ca s'o apere. Căutase ani dearândul omul căruia să-i încredinţeze acea floare rară, descendenta ultimă, a unui neam în plin crepuscul. Hotărîse s'o dăruiască miezei zilei, acolo de unde însuşi era obârşia neamului lui, ca în acele grădini de portocali, în parfumul naranzelor să-şi întemeeze o viaţă curată, sub un cer senin. O hotărîse logodnica lui Vathan, omul de onoare după socotinţa lui, înaintat în vârstă, dar care tocmai prin acea diferenţă de vârstă i-ar fi făcut poate copilul fericit.

Cum s'au năruit frumoasele lui visuri pentru viitorul copilului său şi sub năruirea acelui templu sfânt, ridicat copilului, Galin ce nu ştia ce sunt lacrimile, plânse cele dintâi lacrimi a sufletului învins.

Resemnat, se sculă şi statura lui falnică de până azi, se încovoe sub greutatea înfrângerii. Păşi cu paşi greoi, părând a trage după el, ispăşirea a grămezii lui de păcate şi se îndreptă spre apartamentele fiicei sale. Bătù uşor la camera ei de dormit. O voce de înger îi răspunse. O voce ce părù bătrânului Galin îmbătrânit sub povara grijii, că venea dintr'un fund de cavou. Ceva năbuşit... depărtat ca o chemare din altă lume îi amintea ca un reproş de sărmana prinţesă din fundul unuĭ cavou. Mama... mama Luciei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

se părea Prinţului Galin, că venea să-i reproşeze, sau să cerşească îndurare, pentru copila ei.

Deschise uşa. Intr'o haină ce o acoperea până la călcâi, în mijlocul camerei, Lucia dreaptă, cu capul plecat în umilinţă îşi aşteptă osânda.

Catuşa o anunţase de concedierea ei. Ca un fulger străbătuse creerul, că tatăl aflase păcatul.

Prinţul înaintă, o sărută pe fruntea albă de fecioară, pecetluind în locul urei, binecuvântarea iertării.

Nevolnicul cap de copil se ascunse în sughiţuri la pieptul îndureratului tată şi lacrimile înăbuşite se amestecară. Lacrimile celor doi învinşi de o femee... sau de un destin.

Uşor ca pe un fulg purtat de zefir o depuse pe genunchii lui. Ii dădu ţele plete de abanos, risipite şi amestecate în lacrimi, în lături, îi netezì fruntea şi o mângâie ca pe un prunc, legănând-o uşor în braţele sale. El tatăl, ce nu ştiuse a legănà copilul prunc, legănà astăseară fecioara-mamă. Legănà să adoarmă durerea lui şi durerea învinsei copile.

Nici un cuvânt, nici o mustrare. Cea mai mică umbră de neştiinţă a plinului adevăr nu mai exista. O taină nu mai erà între ei, ci timpul de prevederi de luat.

Intr'un târziu în şoapte line caută s'o mângâie.

— Departe de lume, toate se vor îndreptà. Atât te rog, vei rămâne absentă pentru toată lumea, dar absolut toată din afară şi dinlăuntru, în aceste două luni, pentru onoarea tatălui tău, fără a te socotì prizoniera mea. O vei avea pe Maria şi ruda ei grădinarul, pentru nevoile tale. Eşti liberă să-ţi faci plimbările prin parc şi în afară a oraşului. Pe Alfred nu-l mai poţi vedea. Acesta e singurul sacrificiu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pe care ţi-l cer. Eşti tânără şi la 17 ani, dragostea se uită. Nu doar că Alfred nu mi-e simpatic şi iertându-ţi ţie, i-am iertat întâi lui, dar un lucru pe care tu copilă nu l-ai prevăzut, e că Alfred e nepotul Erminei şi tu niciodată nu trebue să ajungi nepoată Erminei. Uită şi ai toată încrederea în dragostea tatălui tău.

O sărută cerându-i să fie liniştită, urmând ca a doua zi să fie consultată de bătrânul medic al familiei Galin.

Rămasă singură, Lucia se lăsă obosită pe mica dormeză de lângă fereastra deschisă. Răsărise luna; un tril duios de privighetoare o rechemà la viaţă. Se sculă şi ieşì pe terasa din dreptul camerei de dormit. Inconjurată de ghirlande de trandafiri, în haina-i albă, părea vraja basmelor bătrâneşti. Un uşor foşnet de frunze o făcù să tresară. In luminişul lunei, pe aleea pudruită de nisipul fin şi raze de lună, recunoscù pe tatăl, ce în promenada nopţii, căutà uitarea acelei seri. La o cotitură întorcându-se îşi zărì copila în vraja trandafirilor şi a trilului de privighetoare, sub razele de lună. Zâmbì, iertând tot, în acel cadru de feerie, în care îşi revedea copila. Lucia, Lucia lui o va duce departe, departe de toţi! Ea trebue să trăiască pentru ea, pentru el Galin, pentru mângâerea bătrâneţelor lui!

Se îndreptă spre terasă.

— Lucia, mì-e foame şi masa trebue să fie servită. Astă seară vom cina scutiţi de ceremonialul invitaţilor. Nu vom primì pe nimeni.

Lucia coborî şi atârnată de braţul protector al tatălui său, făcù o mică promenadă în imensul parc ce înconjurà palatul.

La ora zece se întoarseră în sufragerie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Se aduse cele dintâi bucate, când apărù feciorul cu o carte de vizită. — Prinţul Vathan.

Galin rămase surprins şi se uită întrebător la Lucia. O mică emoţie rumenì obrajii de obiceiu pali, ai fetei.

— Aşteptai pe Prinţ astă seară?

— Eu? Nu.

— Ei bine, fie binevenit. Intr'un sfert de oră suntem amândoi la masă. Dă ordin să aranjeze al treilea tacâm.

Galin îşi făcù apariţia în salon, luându-şi cea mai dispusă mină, pe care ştia să şi-o impue la nevoe.

Strânse cu frenezie mâna lui Vathan.

Acesta neputând justificà vizita sa neanunţată, recurse la un mijloc de scuză, care vrând, nevrând îl obligà la un mic voiaj.

— Prinţe, mâine sunt nevoit să plec pe vreo două luni în Grecia. Am venit să vă fac mica vizită de plecare.

Galin, foarte vesel, îl invită să ia masa împreună.

Dela cele dintâi cuvinte schimbate cu Prinţesa Galin, Vathan înţelese că din nou fuse jocul Erminei. Nu putea pricepe ce cursă voia să-i întindă satanica femee, când îi propusese să vie cu ea astăseară. La cel mai mic sunet al soneriei aşteptà s'o vadă sosită şi pe Ermina. Masa terminată, trecură în salon. Lucia, care de două luni nu mai apăruse la vizitele lui, fu foarte amabilă cu el. Vathan îşi pierduse de astă dată capul cu desăvârşire. Să fi fost într'adevăr o invitaţie a Luciei, făcută prin Ermina? Dar dece nu venise Ermina, care trebuia să ducă răspunsul Luciei? Dece plecase Alfred dedimineaţă cu maşina lui, şi-i spuse că, Ermina erà plecată cu Galin la moşie? Toate aceste întrebări se zbăteau în mintea lui Vathan, cari un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

moment după plecarea Erminei, se gândise că, ar fi un act de mare impolitețe față de Lucia, ca să-i refuze invitația și vedea bine că oricum căută a aduce discuția despre Ermina, atât Galin cât și Lucia evitau de a-i pronunță numele. Deci Ermina nu fusese sōlul Luciei!

La ora 12 își luă rămas bun, plecând în urările de frumoasă călătorie, a Prințului și a Prințesei Galin. Ajuns acasă cu voioșia și acel sânge rece orietal, Vathan râse singur de încurcătura sa, care îl trimetea cam pe negândite într'un voiaj de plăcere, în Grecia. Cum i-ar fi povestit mica întâmplare, lui Doreanu, dacă nu ar fi fost la mijloc acea Ermină ce-l nenorocia pe bunul său prieten.

Lucia! să fie oare de aceiaș specie cu Ermina? Sub acea candoare de fecioară să fie un suflet tot atât de pervers ca al acelei femei?

Ii părea rău că-și anunțase un voiaj ca să scape de încurcătura acelei vizite neanunțate, dar cum s'ar fi scuzat altfel? I se părea acum, că o glumă de prost gust a fost pusă la cale de cele două femei și un dezgust nemărginit se născu în Vathan pentru ambele femei.

Nu, nu va plecà, dacă ele s'au hotărît să-i joace lui o farsă în acea noapte, își va lua măsurile pentru viitor și le va evità. Va găsì un pretext pentru a nu mai plecà în Grecia. O indispoziție... etc., etc..., îl va scoate din încurcătură față de Galin, dar nici lor femeilor nu le va da satisfacția de a le fi răușit farsa. Se culcă liniștit, cu intenția de a face lectura ziarelor de seară și cu hotărîrea de a nu mai lăsà pe Ermina să-i calce pragul, cu riscul de a-și înstrăinà prietenia lui Alfred Jean Doreanu, în caz

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dacă Ermina va cutezà să i se plângă de lipsa lui de atenţiune.

Obsedat de acele vizite neaşteptate, adesea la ore nepotrivite, atât ale Erminei, cât şi ale altora, îşi sună feciorul. Acesta venì şi Vathan îi dădù ordin strict, ca nici o vizită de femee să nu maì fie primită. Pentru oricine să se anunţe că, nu este acasă.

Feciorul, un albanez sever îşi înclină capul şi ieşì murmurând printre dinţi, foarte satisfăcut de hotărîrea stăpânului său.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

XII.

Se revărsase de zori. In mica casă din satul de munte, în cântec asurzitor de cocoşi, în mugete prelungi ale cirezii mânate la păşune, în tălangi sprintene de mieluţi, un scâncet de prunc, amuţise oamenii casei.

Fără a mai aşteptà poruncă ori rugăminte, cu pas grăbit, gospodarul casei întinse în paşi mari, poteca ce ducea spre casa de lângă bisericuţa sfinţită a satului, să anunţe pe bătrânul preot, că o noapte sfântă îi aduse nepot în casă. Lui, moş Ion, noua noră îi născuse prunc, băiat minune, în 7 luni, dar e zor a-l botezà. Apoi gânditor măsură şoseaua ce ducea pe mijloc de sat la primărie şi încruntat, bătrânul frământà cea căciulă, în faţa uşei încă închise, aşteptând sosirea domnului notar. Zărindu-l îi ieşì întru întâmpinare şi îi spuse în şoapte că feciorul are un prunc. Nu-şi vrea sufletul încărcat cu un copil pe nume străin şi vrea să-l declare copil al feciorului şi al Anei. Mulţumit de fapta-i creştinească, primea în casa lui, copil hărăzit de Domnul, pe copilul boerului ce-şi părăsise soţia pe vârfuri de munte. Se întorcea domol, cu fruntea senină, mulţumind acelui revărsat de zori, ce-i îmbogăţea casa, cu un prunc.

Cum îl va creşte, s'o pricepe bătrânica şi văcuţa. Cine va fi nora? Domnul Puternic va orândui.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ajuns acasă, găsi toate în orânduială pentru creştinească primire a copilului în sfântul botez. O copilă bălăioară, chemată din vecini, cu ochii plini de lacrimi de bucurie, primì copilul în braţe şi Ion fu numele primului născut. Cu iuţeala de fulger se lăţì în sat vestea, că moş Ion Fulga avea noră din satul înrudit al leicăi Catrine şi că venise de îşi născuse pruncul, la socri şi se minunau cele cumetre, că tainici mai fură d'alde Fulga, că nu ştia nimeni că-şi aveau nora angajată din depărtări. Trepădau cele cusere dintr'o noapte, să primească la cumetre, după ce dosiră cele haine ale sărmanei Ane, care îmbrăcată cu cămaşa de in, în altiţe, dormea somn de copil obosit. Lungi gene strecurau picuri de lacrimi, de sub ploapele închise, pe faţa-i albă frumoasă şi mica gură, în zâmbet de înger, părea a murmurà osana, Celui de sus.

Se amurgise. Pe prispa casei încălzită de soarele de peste zi, tăinuiau tatăl şi feciorul.

— Floreo, poate că Domnul a hotărît aşa. Ţi-o fi nevastă ori nu ţi-o fi, dar pruncul al tău va fi în faţa lumii şi în sufletul tău. De-o fi să închid ochii să nu mă faci de ocară în faţa lumii. In postul Sfântului Paşte ne-om spovedì cu toţii şi se va înmormântà în sfânta biserică, păcatul săvârşit de mine de a fi furat copilul altuia şi poate cine ştie, sfintei mânăstiri, o pruncă. Ştiu eu?! Ispită a fost, ori binecuvântare? Eu, fătul meu, bine am vrut să fac şi Domnul în dreapta-i judecată va osândì sau binecuvântà bătrâneţele mele. Pentru mine atât ştiu: de o primì tânăra să-ţi fie ţie soţie şi s'o împăcà în traiul muntelui mai bucuroasă decât în al călugăriei, pentru noi primìtă-i cu braţele deschise.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Lângă coşar, murga îşi chemà viţelul. Maria îl dezmierdà ţinându-i între mâinele sale, blajinul cap întors spre maïcă. Leica Catrina mulgea de zor, strop de strop, în cofee, căci casa se'mbogăţise în lume şi laptele binecuvântat erà. In susurul laptelui, ce ţâşnea din bogatul păşunat, în vorbe domoale, respicate, Catrina, ca un descântec de vrajă, o hotăra pe Maria, pentru viitorul Anei şi bietele cuscre, când una, când alta purtau albele năframe, la ochii umeziţi de lacrimile bucuriei.

In casa cu candela veghindă, Ana îşi lăptà pruncul. Uitând lume, uitând totul, uitându-se pe sine în adorarea-i de tânără mamă, primea din trupul fraget strâns la sânul ei, căldura şi nădejdea vieţii.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

XIII.

Către ora 11, prinţul Vathan, se sculă simţind o migrenă grozavă. Îşi sună feciorul şi-i dădu ordin să-i aducă medicul casei. Rezemat pe pernele ridicate îşi depănă şirul ideilor lăsate din ajun, când medicul, un bun prieten, intră fluerând aria din „Vânzătorul de păsări". Vathan zâmbi.

— N'am vândut, dar m'au vândut"!

— Pe tine?

— Da, pe mine! Iţi pare curios? Ştii că astăzi trebue să plec în călătorie în Grecia.

— Ţi-e dor de Doreanu probabil, sau te-a plictisit d-na Doreanu şi pleci să mai răsufli?

Nici una, nici alta, dar uite o migrenă sosită la timp. De te vei întâlni cu prinţul Galin, spune-i că mai secvestrat pe o săptămână în casă. Poţi să-i spui ce prăpăstii vrei, de ale voastre medicale şi acum dă-mi ceva să scap de migrenă.

— Eu cred că fără nici un medicament, până mă servcşti cu un ceai bun, stând de vorbă, iau cu ceaiul şi tu scapi de migrenă. Nu crezi că reţeta e foarte bună? Să ştii însă că eu n'am servit nici un laxativ şi aşa că poţi să ordoni un ceai cât de bogat. Ora e 11, până la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

1 sunt medicul tău, numai de nu ne-ar deranjà cineva.

— Feciorul are ordin să nu primească pe nimeni.

— Atunci e ceva grav, dacă ai luat cu atât curaj această hotărîre. Pentru prieteni sau prietene?

— Ghici?

— Poate că te-ai hotărît a te călugări, sau a te căsători?

— Nu, n'ai ghicit. Am de gând să urmez medicina, să vindec şi eu pe alţii, prin procedeul tău.

— Părerea e minunată, dar pentru asta trebue să te numeşti Corbeanu, nu Prinţul Vathan, care se sperie de o migrenă şi cere un doctor la pat!

— Da, ai dreptate şi-ţi recunosc şi marea putere de sugestie. Curios! mă simt bine şi mi-e foame.

In plină dispoziţie. Prinţul îşi sună feciorul şi comandă dejunul.

Nu se trecù o jumătate de oră şi un zbârnâit de sonerie îi făcù atenţi pe amândoi. O discuţie aprinsă între fecior şi o voce de femee îl făcù pe doctor, să se scoale dela masă. Vathan îl aşează de mână şi-i spuse că e vocea d-nei Doreanu, dar că feciorul va şti să se descurce. Cinci minute mai târziu răsună pe pavajj uruitul unei maşini. Vathan se sculă de astădată surprins şi privì pe fereastră. Cu o grabă febrilă îşi aranjà tuoaleta şi trecù scuzându-se în salon. Doctorul Corbeanu îşi căută tacticos de masă. După un sfert de oră Vathan reintră râzând.

— Norocul tău să scapi de comision. Plecarea în Grecia este inevitabilă peste 10 zile. Prinţul Galin m'a rugat să amân plecarea, dorind să plecăm împreună la 1 Octombrie, aşa că eşti scutit de a te mai întâlnì cu el.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Vă va însoți și Prințesa?

— Probabil, deși nu mi-a vorbit nimic de ea.

— Ei, acum ce faci cu medicina? Fără îndoială că Prințul nu va călători fără d-na Doreanu. Te pui mi se pare între ciocan și nicovală.

— Știu eu! Ce o fi căutat Doreanca? Îi făgăduisem la ora 5 să ne întâlnim la Galini, dar Prințul s'a scuzat că, cu pregătirile de plecare e silit să-și închidă casa pentru toți.

Vathan rămase pe gânduri. Doctorul se sculă și își luă rămas bun.

— Vei mai ieși la club?

— Nu, îmi voiu primì prietenii acasă, evitând a mă întâlnì cu Doreanca.

— La ce oră din zi ne vom putem vedea?

— La ora, la care dorești să vii, ești bine venit.

Doctorul plecă. Albanezul intră la stăpânul său.

— Doamna blondă a plecat foarte supărată, că nu am lăsat-o să vă aștepte în salon. I-am spus că nu sunteți acasă și eu am învoirea să mă plimb azi în oraș.

Vathan își stăpânì în fața feciorului, dorința de a râde.

— Bine. Nu vei mai primì decât pe domnii ce veneau și până acum. Pe nimeni din străini, căci trebue să mă pregătesc pentru călătorie în Grecia. De acolo voiu pleca poate în Armenia. Tu vei merge cu mine. Până la 1 Octombrie, cuferele să fie făcute și casa pusă în orânduială.

Feciorul se înclină până la pământ și salută după obiceiul oriental.

Dorul cuprinse sufletul credinciosului servitor și plecă cu bucuria, că va avea putința să-și revadă și el familia, ce era așezată în Armenia și de unde îl angajase Prințul Vathan.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

XIV.

Sunase marea pendulă din buduarul Erminei, ora 10, când Elsa o anunță că în vestibul, Catuşa aşteptă să fie primită. Uitându-şi rangul, în nerăbdarea după o noapte zbuciumată, Ermina ieşi singură să-şi primească creiatura perversă ca şi dânsa, pe care o aranjase în casa Galinilor. Zărind-o cu ochii plânşi, o întrebă surprinsă ce s'a întâmplat. Catuşa izbucni în lacrimi şi-i spuse că e concediată. Ermina o trimise pe Elsa să plimbe pe Lucian, în grădină şi îşi luă pe Catuşa în buduarul ei. Acì în şoapte, îi cerù să-i spue tot ce s'a întâmplat. Catuşa îi povestì concedierea ei şi vizita de noapte a lui Vathan, masa servită şi buna dispoziţie atât a Prinţului cât şi a Prinţesei. Ermina rămase uluită. Nu mai pricepea nimic.

— Unde e fratele tău?

— E plecat în Ucraina, la părinţi după o ceartă ce am avut-o împreună.

— Il poţi face să vie?

— Nu.

— Dece?

— S'a căsătorit. Părinţii mi-au scris că nu mă mai socotesc copil al lor.

— Şi acum ce ai de gând să faci?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cum doamna va hotârî.

— Vrei să intri în serviciul meu?

Catuşa îi sărută mâinele. Ermina o trimese în grădină s'o cheme pe Elsa. Germana încredinţă copilul lui Dan grădinarul şi intră la stăpână.

— Elsa, uite ce am hotărît. Camera lui Vlad o vei lua tu, căci e aproape de camera copilului. Vlad va ocupà mansarda. Catuşa, camera ta. Pe tine draga mea, pentru că îl iubeşti aşà de mult pe Lucian, îţi voiu da numai grija lui. Vlad nu va mai avea nici un amestec la copil şi va servi pe Alfred nepotul meu.

Elsa se înclină şi ieşì cu sufletul uşurat, că a scăpat de a mai servì pe Ermina, dar se întoarse brusc şi o întrebă dacă îi admite să se instaleze până la sosirea lui Vlad în mansardă. Ermina se gândì un moment.

— Poţi chiar definitiv să te aranjezi acolo, căci noaptea tot mai bine e pentru noi toţi, să fie Vlad jos şi va avea el grije noaptea de copil.

In fond, ea se gândea să o depărteze pe Elsa ca aceasta să nu aibă vreodată curiozitatea de a urmărì în timpul nopţii pe Catuşa.

Elsa începù aranjarea camerilor, iar Ermina se închise cu Catuşa în camera ei.

— Suntem în mare încurcătură Catuşa şi avem absolut nevoe de un bărbat, să ne ajute. Ai pe cineva de credinţă?

— Voiu căutà.

— Un vrednic să răpească un copil şi să-l ducă departe în Rusia. Dar vreau ca acest copil să trăiască pentru răzbunarea mea. Când îl voiu ştì în mâinele mele, îi voiu îngenunchia pe toţi. Unii de teama bârfelii, alţii din dra-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

goste, dar toți vor îngenunchia. Înțelegi tu Catușa, acest copil va fi comoara mea și a ta!

Catușa rămase gânditoare.

— Cine va pătrunde în casa princiară, unde cu greu se poate ajunge? Și cum se poate răpi un copil? Acolo sunt oameni de credință și eu cât am stat, nu am putut pe nimeni din ei, să-i câștig de partea mea. Însuși Prințul avea puțină încredere în mine, căci oricât de mult o lingușiam pe Prințesa, toț mai apropiată îi erà Maria.

E un băeat tânăr, pe care am căutat mult să-l seduc. E ajutor de grădinar. Noaptea cântà frumos în fundul parcului, din caval. Il ascultau adesea și Prințul și Prințesa și se părea că-l apreciau mult, căci îl vedeam numai pe el, îngrijind de terasa din fața camerei de dormit a Prințesei și dânsa care nu prea vorbea cu servitorii casei, cu el stătea și îi explicà dorințele ei, în îngrijirea și aranjarea florilor. Dacă l-aș fi putut captivà, m'aș fi servit minunat de el, dar erà de neînvins acest flăcăiaș, care îmi râdea în nas.

— Curios! eu nu l-am observat nici odată.

Cum îl cheamă?

— Soare.

Mă voiu interesà chiar azi de el. Acum du-te și-ți pregătește camera. Aci, vezi de-l poți seduce pe Vlad feciorul. E holtei. Trebue să-l avem pe acesta de partea noastră. Pe Elsa o menajează mult, că îngrijește de copil. Eu nu-l pot suferi. Mormăe toată ziua printre dinți, ca un urs. Pleacă când vrea, fără învoire și poți să-i spui ce vrei. Soțul meu pretextează că l-au avut copil pripășit la moșie, de când erà el mic, s'au jucat împreună și nu-l va alungà

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nici odată. Cum vezi un fel de moştenire dela bătrânii Doreni. Lucian îi stă de gât atârnat toată ziua şi orice am încercat a-i despărţi, e imposibil. Rămâne pe acesta să-l poţi câştigà de partea ta, chiar dacă ai răuşi să-l faci să te ia în căsătorie. Prost nu e. Vorbeşte câte va limbi străine şi cunoaşte multe şi de prin cărţi. Probabil că trebue să fi luat parte la lecţiile soţului meu, când învăţà la moşie cu profesorii lui. Câte odată îţi face pe boerul minunat, dar mai mult îi place să-şi vorbească limba lui de munte. Soţul meu are o încredere oarbă în el şi în zadar m'am silit să-l depărteze. Vorbeşte ruseşte bine şi poate că aceasta să te poată împrietenì cu el. Fii însă băgătoare de seamă, că e un straşnic copoiu.

Catuşa plecă să-şi aranjeze camera după ce făgăduì Erminei, că va ţine în seamă tot ce i s'a recomandat. Ermina se îmbrăcă pe repezeală şi la ora 11 şi jumătate erà în faţa porţii Prinţului Vathan. Refuzată de fecior, plecă aproape înebunită, neştiind cum să poată pătrunde la Galini, pentru a se împăcà după despărţirea bruscă din ajun. Luă o trăsură şi plecă să se plimbe la Băneasa, unde ştia că adesea Galin îşi făcea plimbările înainte de dejun. La ora două se întoarse abătută acasă. Intrebă de Vlad. Acesta nu se întorsese. Işi servì masa, mâncând în neştire, cu lăcomie, ca şi când azvârlea stomacului, ceeace nu putea azvârlì sufletului ei zdrobit de înfrângerea suferită în două zile. Se retrase apoi în marele salon plimbându-se agitată dela un capăt la altul. Ca o leoaică aşteptà o pradă, dar nimeni nu se ivea. Se părea că toţi o părăsise. Potolindu-se încetul cu încetul, se trântì pe o canapea, îşi luă o carte şi încercă să-şi calmeze nervii, în lectură.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Se făcuse ora 5. Ermina adormită pe canapea, scăpase din micile ei mâini, cartea ale cărei foi neprinse bine, se împrăştiaseră pe jos, suflate de curentul produs între fereastră şi căminul luminat de un mic bec roşu, ce răspândea o lumină artificială de vatră aprinsă. Raze de soare în apus, se jucau în acea podoabă de aur a părului ei. Răsfăţau acest cap de o nespusă frumuseţe în care o moştenire de un amestec de neamuri, părea a fi lăsat un tipar din ce natura în splendoarea ei, putea dăruì. Erà frumoasă această mică femeie şi părea creiată pentru a fi privită îngenunchiată în faţa unei icoane sfinte, unde s'ar fi luat la întrecere cu îngerii Cerurilor. Dar erà o Ermină în care poate însuş acel amestec de neamuri sădise în sufletul eì, fire de fire răzleţe, carì împletite între ele, coborau pe o reţea încâlcită, un suflet, până în iadul cel mai adânc al neamului pământesc.

Se trezise brusc din acele raze de soare, ce obosiseră ochii ei închişi. Sărì în picioare şi ţintì ochii pe pendulă. O hotărîre de fulger se făcù şi sunându-şi noua cameristă se pregătea de a merge de astădată la Galin, pentru a găsì modalitatea de a-şi lua pruncul din mânăstire... Un vis o chinuise.

...De pe malul unei ape adânci, un copil căzuse. O mamă desperată se aruncase să-l salveze. Se înecau în ochii ei, copil şi mamă.

Se născuse în deşteptarea eì, natura şi se simţea mamă!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

XV.

La ora 7 seara, Ermina obosită, cu faţa palidă, se întoarse acasă.

In palatul Prinţului Galin, în pregătirile pentru călătorie, porţile închise erau străjuite de portar şi nimeni nu mai erà primit. Lăsase un bilet. Fiori de febră doborau încetul cu încetul, plăpândul trup al Erminei. Ajunsă în camera ei, cerù să i se facă puţin foc, şi un ceai. Işi cerù copilul. Il aşezà lângă ea, îi dezmierdă părul castaniu şi privì cei ochi negri ai Doreniilor. Remuşcări adânci îi zbuciumau de astădată sufletul. Pribeaga pasăre cu aripele rupte, văzù deodată abizul de sub ea. Işi sărută copilul şi două lacrimi mari se rostogoliră pe blânda faţă, a primei ei dragoste. Ar fi aşezat fetiţa Galinului, lângă băiatul Doreanului şi ar fi crescut virtutea şi păcatul lângă ea, aşà cum în zbuciumul vieţii le-a îmbrăţoşat.

Se simţea din ce în ce mai slabă. Trimise să-i aducă doctorul. La ora 9, după prescripţiile doctorului, se culcă. Diagnostica nu era încă stabilită. Doctorul temea o pneumonie.

A doua zi la ora 1, Alfred sosì acasă. Găsì casa cufundată în tăcere adâncă. Intrebă de Lucian. I se spuse că e în camera mamei şi că doctorul e şi el acolo. Alfred

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

aşteptă ieşirea doctorului. Acesta îi spuse că Ermina e bolnavă de pleumonie şi că nu ar fi rău să fie anunţat Doreanu.

— E nevoe chiar azi? Sau e sub o formă uşoară?

— Mă tem că e prea plăpândă, totuş mai putem lăsà să treacă prima criză, că nici dânsa nu e de părere să fie anunţat Doreanu.

Doctorul plecă şi Alfred căută să o întâlnească pe Elsa. Urcă în mansardă şi bătù uşor la uşa ei. Elsa deschise şi se trase un pas înapoi văzându-l pe Alfred, atât de schimbat după două zile.

— Sunteţi şi d-v. bolnav?

— Nu.

— Lucian a fost bolnav. Vlad a plecat. Doamna e bolnavă!...

— Şi tu ai ajuns la mansardă, biată Elsă?

Elsa îşi plecă ochii în jos.

— Catuşa e camerista doamnei. Eu sunt guvernanta de zi a lui Lucian. Vlad îi va avea grije noaptea.

— Eu îi voiu avea grije noaptea, Vlad şi tu ziua şi Catuşa va fi a nimănui!

Elsa îl privì ţintă. Alfred îi arătă cerul.

— Noi, peste oameni. Cerul, peste noi!

Se aşează pe un scaun şi rotindu-şi ochii în mansardă, dădù peste o fotografie mare aşezată în colţul din stânga a peretelui de răsărit. Se apropie şi citì. Căprarul Vlad. Deasupra o icoană Sfântă, a Fecioarei.

Elsa se grăbì să-i spue: „Le-am găsit aici, sunt a lui Vlad şi cufărul e tot a lui. Nu le-am mişcat din loc, ca să nu se supere, că am pus mâna pe ele şi le va lua când va venì".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Alfred ieşi gânditor din mansardă.

La ora 4, cu căciula ţurcănească pe sprânceană, părând încă a chef, Vlad intră şuerând pe poartă. Dan îl întâmpină punând degetul pe buză a linişte.

— Dece mă? Doar nu răsturnarăţi casa, în două zile decând lipsii.

— Ba cam aşa măi Vlade. Fu copilul bolnav. Lipsi domnul Alfred şi veni prăpădit. Stăpâna o cam păzeşte doctorul, ci-că e bolnavă rău şi apoi ne mai îmbogăţirăm şi cu o rusoaică şi o trimiseră pe biata Elsa, sus la mansardă!

Aoleu...! Toate se pot, numai mansarda nu mi-o dau. Acolo-i salonul meu, mă Dane şi asta una nu se poate. Vezi tu, măi fârtate, când mă întorc dela Nicolai chelarul din mosafiri, apoi acolo sus iau eu, aer. Nu mi-o fi aruncat mobila salonului, domnişoara Elsa? A dormit acolo vreo noapte?

— Nu prea ştiu, dar cred că a dormit în camera copilului că, acolo au mai pus o canapea, până vii tu.

— Ei, slavă Domnului, că nu avui musafiri, în salonul meu, mă! Acolo să ştii umblau duhuri rele şi pusei eu, Sfântă Icoană, măi Dane!...

— Tu, se vede că nu te trezişi încă după chef Vlade? Şi... de! Te-o lua Domnul Alfred la zor că, toată casa-i necăjită şi ţie, ţi-e a glumă!

— Ce a glumă mă? Ia am şi eu un dormitor şi un salon şi iaca bună, îmi aduseră o rusoaică că nu ajungea să-mi stâlcească bietul graiu românesc o nemţoaică şi să-mi ia şi salonul.

Imi pare rău de boala stăpânei, dar de grija mea nu s'o fi îmbolnăvit!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Vorba e, Lucian e sănătos?

— Slavă Domnului! copilul e bine şi a stat mereu printre noi. Păzească-l Dumnezeu! că atât are şi bietul boer.

Vlad se urcă sus, se duse drept în camera lui Alfred.

— Este totul în bună rânduială. Trecui şi pe la parcul Galinilor. Soare mi-a dat veste. Un doctor este zi şi noapte acolo. Se aşteaptă un ceas... fără vreme! Diseară plec şi Domnul cu noi! Inchide mansarda şi ia cheia la d-ta. Fotografia mea astupă o gaură. Ea este făcută în coşul ce vine dela vatra din camera de dormit a doamnei. Pe acolo se vede tot. Eu am făcut-o şi am împiedicat multe blestemăţii puse la cale în casă. Aci sub acoperişul casei boerului, eu am fost piedică la multe rele. O voiu astupà la loc, când nu va mai fi nevoie de ea. Rusoaica nu trebuie să rămâie. Acolo te descurci d-ta. Dă-i paşaportul până diseară. Doamna e bolnavă, d-ta eşti stăpânul în lipsa stăpânilor.

Plecă vrednica slugă de încredere a Dorenilor, îşi schimbă hainele şi prefăcându-se încă beat în faţa argaţilor, ieşì din nou fluerând pe poartă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

EPILOG

Se trecuse 18 ani dela plecarea în Corfu a Prinţului Galin.

In cimitirul Crizantemelor, în cripta Galinilor, cu capul plecat pe lespedea de piatră, în faţa portretului, un rus cu barba sură, vărsà lacrimi fierbinţi. In lunga rugăciune spusă în cuvinte rare, cerea iertare chipului ce privea blând în jos. Erà fratele Catuşei. Ivan Cuprin plângea păcatul săvârşit pe monetă plătită, asupra unei fecioare adormită cu un narcotic. In aceiaş oră departe în insula Corfu, bătrânul Galin, ultima odraslă a Galinilor, se stingea încet ca o făclie care şi-a ars ultima ceară. Singur... străin! La căpătâiu, un preot bătrân primea lunga spovedanie a unui suflet încărcat.

In grădina moşiei Rozoarele, la o măsuţă sub un cais înflorit, un băiat şi o fetiţă nu mai terminau o mică neînţelegere.

— Tată-mare, nu-i aşà că sâmburile de piersică e mai bun ca cel de caisă? Jean spune că, cel de caisă e mai bun...

— Nu-i aşà tată-mare că piersicul are floare frumoasă, dar caisul are sâmbure mai bun? Mica spune că caisul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nu are sâmbure bun, pentrucă nu are nici floare aşa frumoasă...

— Ştiu eu! caisul... sâmbure... ia duceţi-vă la Dan, amândoi şi-l întrebaţi. El e grădinar şi ştie mai bine ca mine.

In salt voios azvârliră doi copii, râsuri argintii şi sub pantofiorii albi zburau boabele de prundiş, împrăştiate de goana cea zglobie. In urma lor, petrecându-i cu privirea împăiejenită de lacrimile fericirei, bătrânul Alfred Jean Doreanu fumă în rotogoale, pipa-i de bunel.

Un factor intră pe poarta mare a conacului, purtând în mână un plic. Inaintă spre bătrân şi-i întinse plicul.

Bătrânul Doreanu îl deschise. Intr'o scriere măruntă de copil, sosea vestea mare.

Iubitul meu moş,

Duminică 16 Aprilie, ziua de Florii, sosim la Rozoare spre a sărbători Sfintele Paşti.

Te îmbrăţişăm cu dor, mama şi eu şi tata.

Edviga Doreanu.

Saint-Jean.

Se îmbrăcau Rozoarele în haine de sărbătoare. Clopotele sunau prelung în miez de noapte, Invierea Domnului.

Vlad căprarul, copil din flori, legănă pe valurile nesfârşite ale oceanului, pe Dragomirna, copil din flori, să-i croiască viaţă nouă, în lumea nouă a Americei de Sud, sub umbra şi în balsamul florilor de portocali.

— FINE —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932